

ఆంధ్ర తిది నము ప్రకటింపబడును

Vol. 10.

సంపుటము ౧౦

చెన్న పట్టణము 1923 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది సోమవారము
ఈ ధి రోడ్డా రి నా మ స ం వ త్స ర ము, భాద్రపదమాస బహుళ షష్ఠి ౭.

No. 158

సంచిక ౧౫౩

అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు మంచిమందు:

అమృతాంజనము గాయము వుండకు ఫునమయినమందు

డక్టర్ నిడదవీలి నహా సీసా 1-కి రూ. 0-10-0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోక ప్రసిద్ధి పడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నొవ్వలకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతకట్టమౌచివగల మాయమందుగాను, సమండులవలన మోసముగలుగను. వంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన దేశమునందంతటను వెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

రళినబ్బలనుకొనుదు

ఏల?

“మూడుకొరణములుగలవు”

1. ఈసబ్బులలో సువాసన సున్నితముగాను, రమ్యముగాను చేర్చబడినది.
2. ఏలనగా అవి అన్నియు మిక్కిలి శుభ్రమైనవి, కల్తీలేనివి.
3. ఏలనగా అవి శుద్ధస్వదేశిని చందనము, రోజా, లెండరు, బ్రౌన్ విండునెర్, కోల్ తారు మున్నగు పలురకముల సువాసనలుచేర్చి చేయబడినవి.

ధరముగా విక్రయింపబడు ఇదేమాదిరి సబ్బులను కొనకుడు.

ధరలకు, ఇతరవివరములకు:—

Apply to:—The Business Manager, Kerala Soap Institute, Calicut.

వ రీ త్త కు ని ల చి ఖ్యా తి గా ం చి న

శుక్లనష్టము మాత్రలు 50 కి 1-4-0

పూతని

పైత్యరోగములకు దివ్యవధము - రసాయనము సీసా 1-కి రూ 1-0-0

ఈ పైత్య రోగము

ఓవర్ అండుకో, ఏలూరు,

శ్రేష్ఠమైన సిరాబిల్లలకుబదులు కృత్రిమ సిరాబిల్లలు

మాకాళి తగరపు దబ్బాలలో బహుళ సిరాబిల్లలను వేసి కొందరు కృత్రిమదాహలు విక్రయించుచున్నట్లు చూప తెలిసినది. ఈదారు ఆలవాటును మాన్పించుటకై మేము ‘యు గురతుగల’ విక్రయ సిరా బిల్లలను తయారుచేయు చున్నాము. విక్రయ సిరాబిల్లలు ‘కాంతి’, ‘ఇంపీయల్’ సిరాబిల్లల కంటెను మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనవియు, అమోఘ ప్రభవము తెలుసుకొనవలెను.

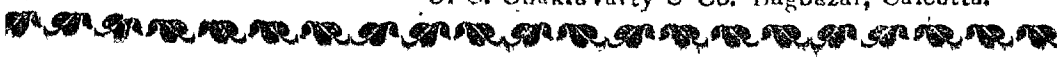
అమృతబహుళ ప్రతీక అభిప్రాయము:—“మిక్కిలి కాంతిగల విక్రయ సిరాబిల్లలకు సిరాబిల్లలు ఉపయోగించుట తగినది, మిక్కిలి మితవ్యము మైనది. యు. సి. చక్రవర్తి కంటెను ఒక సిరాబిల్లయే చాలసిరాబిల్లలును.”

ఒకగ్రాము ధర కల్తీ బి. బి. 0-11-0, విక్రయ బి. బి: సింహముమార్కు బి. బి. కోను ఏయక బి. బి. లోక మార్కు కోను ఎట్టిక, గ్రాసుధర రూ 1-0-0, ఫోను లెన్కలము సిరాబిల్లలు గ్రాసు 1-కి రూ 2-4-0.

(2) ఏయకమార్కు బి. బి. సిరాబిల్లలు 2 బుడ్ల బ్లూ కైలెట్ సిరాయగును, సింహముమార్కు సిరా బిల్లలు 2 బుడ్ల మిక్కిలి కాంతిగల నల్లసిరాయగును

862

U. C. Chakravarty & Co. Bagbazar, Calcutta.

వెల్లింగుటన్ సినిమా

29-9-23 కనివారము నుండి 5-10-23 తేది శుక్రవారము వరకు
కనివారము, ఆదివారము లందు మాటిని పగలు 8-15
గంటలకు జరుగును.

స్టారమి సీరియల్-విరల్ విండు

అను అద్భుత ప్రదర్శనము చూప బడును.

చార్లెస్ హచ్చిన్స్ అను శుభ్రవర్ణకుటుంబి అద్భుత చర్యలు అమెరికా దేశమునందు అంతటను సుకవిత్వము చేసియున్నది. భయంకరము, శ్రేయ, అనూహిత, సాహసము మొదలగురవి ౧౭ ప్రదర్శనము. ఉదాహరణము 10 భాగములు (5 ఉపకథలు) గా మాంట్ గ్రాఫిక్ కూడ ప్రదర్శించబడును.

మదనకామేశ్వర లేవ్యాము

ధర్మలంపాలిటి నందవి:— మేమము, విక్లాప, పుష్ప నష్టము, విస్మయ, అతిమాత్రము, మొదలగు చాటిని వారిండి మంచి బలమును, యవ్వనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాన పౌష్టిని, కలిగించు వరప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. డబ్బీ రూ 1-4-0. వి. పి. చార్జీ 0-8-0 (8851)

కోబాపుష్ప లేవ్యాము:— ఇది మలబద్ధమున పోబాల్ల కాల విరచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అద్భుతప్రాయము. 15 రూ॥ డబ్బీ రూ 0-10-0. వి. పి. చార్జీ 0-7-0. పి. కి. పి. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరికేపి, పెన్నా ఉత్తరము.

మద్రాసు హైకోర్టులో

సి. ఎస్. నెం 310/1922

వ రుణ:— ఎస్. అశ్వసింగరాచారి ఇతరులు.
ప్రతివాదులు:— ఏ చను స్వామిరాజుగారు, ఇతరులు.
పై దిక్కి విషయములో అయిదు జ వి. పి. ఉత్తరము ఉత్తరపు నయగరించి అఫిడవిట్ లో రెఫరీ గారు మద్రాసు చింతాప్రేమి, రాజగోపాల నాయు: వీధిలోనుండు నెం 29 ను యింటిని నేను సదరు స్వామిరాజు కి 22-10-23 తేది సాయ వారము సాయంత్రము 4 గంటలకు బహిరంగ తేలము వేసి, ప్రయింటరుని యి దుమూలముగా అ దరికిని తెలియజేయడ మై.ది.

సి. నెం 310/1922

వాది తరపున రేణు

107-108 డిగ్రీల మొండవేడిమికూడ తెలియుకుండు అట్లు?
వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

10451

అమృతామృతతైలము

ను ప్రసరింపజేసిన స్నానముచేసిన ఎంత ఎండ వేడిమి గాని తెలియదు. ఈ తైలము కిండ్లకును, మెడకునును చలవకలిగించి, నరములకు బలమునిచ్చి, మాడుపోట్లను నిర్మూలముచేయును. లలనోష్ణులను బోగొనచును; అతినిద్రను, నిద్రలేమిని బోగొట్టును, నెరిసిన వెంట్రుకలను నలుపు చేయును; పట్టుకుచ్చవలె వెంట్రుకలను బెంచును. వడదెబ్బలను గానియును. యౌచన చేయువారికి ఇదిమిక్కిలినొచ్చి తైలము. సమస్తమైన నేత్రరోగములకును, శిరో రోగములకును జగత్ప్రసిద్ధి చెందినది. వ్యాధిగ్రస్త, పోస్టేజియ్యలు ప్రశ్నేకము. [క్యాటలాగు ఉచితము.

లింత విలాసము:—“పండిట్” మదరాసు. ధర 6 అవున్సుల సీసా రూ. 1-0-0.

అయు ర్వే చాశ్రమము, 41, ఆచారప్పన్ వీధి, మదరాసు.

యా బోషణములు ఈ దిగువ తెలుపబడిన వారివద్ద కూడ దొరకును.

- (1) మెసప్ప దార్విన్ అండు కో, రత్నబజారువీధి.
- (2) మిస్టర్ కె. వి. సుబ్రహ్మణ్య, మూర్ మామైట్, ఈవినింగుబజారు.
- (3) స్వాస్థ్యసాధన, వెద్దవీధి, తిరువళ్ళిక్కేణి, మదరాసు.

THE BUSINESS DIRECTORY OF INDIA, BURMA & CEYLON

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters and Importers, Firms, Factories, Mills, Manufacturers, Merchants and Industries of the principal Cities, Ports & Towns of India, Burma & Ceylon.

Price Rs. 10-0-0 per Copy Net.

TESTIMONIALS.

Jam-e-Jamshed, Bombay.

Within the eight hundred and odd closely printed pages of the book is a mass of useful information relating to the chief cities of India that ought to satisfy the requirements of the most exacting business houses. The information is classified and arranged according to the cities alphabetically that relating to the Presidency towns of Bombay, Madras, Calcutta and Colombo being almost complete and authoritative. A brief but interesting introductory note precedes the information given about each town or place of commercial importance, a feature that adds considerably to the usefulness of the Directory. We can recommend the book to business houses in search of an up-to-date all-India Directory at a price which is by no means prohibitive.

Ceylon Daily News, Colombo.

A new Directory has been issued by the Kanara Press of Madras which will be a useful addition to the libraries of business houses in India, Burma, and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct and the volume serviceably bound.

Ceylon Observer, Colombo.

We have received a copy of the Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 from the Kanara Press, Madras. It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal place in the above mentioned countries. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Hindu, Madras

The Business Directory, prepared by the Business Directory Co., "Kanara Press Buildings," Madras, is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses

In all important towns and cities of India, Burma and Ceylon arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of foreign Banks and Firms such as those in Buenos Ayres, Cape Town, Soerabaya, Durban, Kobe, Penang, Shanghai, Singapore, Sydney and names of Firms in U. S. A. and Germany interested in trade with India are also given.

The Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

Editor, The British Printer, London.

You are to be congratulated upon the success of this very substantial volume.

Madras Mail.

We have received from the Kanara Press, Madras a copy of the Business Directory of India, Burma and Ceylon for the current year. It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. Prefixed to the volume is much valuable information regarding business abbreviations, weights and measures, Indian Customs duties, etc. A short descriptive account of the principal cities of India is also included and altogether the publication should prove of great use to merchant and tradesmen on the look-out for improving their business.

BUSINESS DIRECTORY COY.,

15, Angappa Naick Street, MADRAS.

చాక్లెట్ - తాళములు

మంకలికత్తులు

అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము, మెలయిన

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

కలెండరు ప్రకటనకు ప్రయత్నము.

బహుమానము

వైద్య నిధి

మొదటి కృష్ణమూలము మార్గము

మొదటి కృష్ణమూలము మార్గము

మొదటి కృష్ణమూలము మార్గము

మొదటి కృష్ణమూలము మార్గము

మొదటి కృష్ణమూలము మార్గము

మొదటి కృష్ణమూలము మార్గము

మొదటి కృష్ణమూలము మార్గము

మొదటి కృష్ణమూలము మార్గము

నరసాపురం

(స్వకీయ విశేషం)

నాటకముల హడావిడి

సెప్టెంబరు 28:—ఎంతలో ముగ్ధామృత సినిమాలో మారినవో చూచినవారికి ఆశ్చర్యము కలుగక మానదు. మొన్న ఎంతప్రసిద్ధిచెందిన నాటకములు గొప్పనటులచేత వేయబడినప్పటికి వంద రెండువందల రూపాయల లబ్ధి కలిగేటప్పటికి బహుగొప్పగా కనుబడినది. మొన్న శనివారమురోజున ఇచ్చట రెండు నాటకములు ఒకేసారిబరిగినవి. ఒకటి సి. యస్. నటేశ్వరగారి కంపెనీలో హరిశ్చంద్ర, రెండవది శ్రీకృష్ణవిలాససభవారి చింతామణి. హరిశ్చంద్రలో రాజును హేంద్రవరపు కంపెనీకి చెందినటువంటిని సుప్రసిద్ధ ఆంధ్రనటులు అనుమద్దల శేషగిరిగారు, ముప్పిడి జగ్గరాజుగారు మొదలగువారు ప్రధానపాత్రలు ధరించుట సంభవించినది. రెండవవారుగా శ్రీకృష్ణవిలాస సభ వారు కాకినాడవారు. వీరు ప్రథమమున నుమారు పదిహేను రోజులక్రిందట ప్రమీలార్జన అనేనాటకమును ప్రదర్శించి ప్రజల మనస్సుల నాకర్షించిరి. అదిమొదలు వారుకూడా ఇచ్చట ప్రదర్శనలు నిర్వహించే యున్నారు. ఇట్టిస్థితిలో మొన్న శనివారము రోజున హరిశ్చంద్రకు రు 800 లున్న చింతామణికి 600 లున్న చచ్చినవి. ఒకసంవత్సరము క్రితవరకు ఇంత ఆశ్చర్యమైన సంగతి మేము ఎరిగియుండలేదు. బహుశః దీనికి కారణము కొంతవరకు మాకు సుబోధ్య రావడ మయ్యుండవచ్చును. ఇప్పటికి రెండు లేకునాటక కాలలు తయారుకాబడినట్లు ఇదివరకే తెలియించినది. ఇప్పుడు మాడవది తయారుచున్నది. శ్రీ సీతారామాంజనేయ నాటకమువారు ఇక్కడకు వచ్చినదిమొదలు నాటకపువీచు మా గ్రామములో విస్తారముగా వెరిగినది. అదిమొదలు ఒకకంపెనీ తరువాత ఇంకొకటి వచ్చుచునేయున్నది. విస్తారముగా ధర్మాన చేసికొనుచునేయున్నారు. ఒక మొన్న జరిగిన హరిశ్చంద్రను గూర్చి కొంచెము చెప్పకలెప్పుడు. మద్దల శేషగిరిగారు హరిశ్చంద్ర పాత్రను ముప్పిడి జగ్గరాజుగారు చంద్రమతి పాత్రను ధరించి చూపించిన పని బహు ప్రశంసనీయును. శాటకుటకులతోనున్న అయిదుపర్యాయములు వల్ల తిప్ప కొనుచునున్న శృంగారసము నొప్పించుట సులభమగును, లేక కల్లుయెట్లచేసి గంభీరమగు కంఠధ్వనిచేత వీరరసము నొప్పించవచ్చును. కాని కేవలము వివాదము నొప్పించుట సులభసాధ్యమైనపని గాదని అందరు నుర్తింపగలరు. అట్టిసందర్భములో వీరభయము ఆశాభావములచేత వివాదము ఆసామాన్యము. వీరుభయములు ముప్పిడి ఆంధ్రనటులు. మొదటియిద్దరు వీరుగాక ఈరోజున చిత్ర నటీయమున ఇంకొక ముప్రసిద్ధ నటులైన డి. వి. సుబ్బారావు గారు కూడ బందరునుండి వచ్చేదని వినుచున్నాము. వీరునల బాహుని పాత్రలో ఆసామాన్యము; మా గ్రామములో నాటకముల సంగతు లిట్లున్నవి.

ఖద్ద రుత్పత్తి

రెండుమాడు సంవత్సరముల క్రిందట డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్య శృంగారు ఇచ్చటికి వచ్చినప్పుడు వారిచే స్థాపించబడిన శ్రీ గాంధీ ఆశ్రమము మూసివేయబడినదని తెలుసుట ఎంతో విచారముగా నున్నది. పనివాండ్లులేక మూసివేయవలసి వచ్చినది. రెండుమాడు మగములమీద పనిపాగుచునుండెడిది. పనివాండ్లు కొంతకాలము పనిచేసి అడ్వాన్సులపహా తీసికొని పారిపోయివారు. మేము ఇచ్చట ఎంతకష్టపడినప్పటికి తిరిగిపనివాండ్లు దొరకలేదు. తరువాత తాలూకా కాంగ్రెసువారిచేత నడుపబడుచున్న వ్యవహారముకూడా పాలకొల్లులో మూసివేయబడినదని ఇదివరకే మీకు తెలియజేసినది. అందువల్ల ఇచ్చట ఖద్దరు తక్కువగా నున్నది. కట్టెడివారు కట్టుటమానిరి. నేతగాండ్లు విజ్ఞానముతో నేయవారంభించివారు. ఇట్టిస్థితిలో మాలాకావాడులు ఉదారస్వభావులు కొందరు కలసి ఆచంటలో బాయింటుప్లాటుపద్ధతిని ఖద్దరు తయారుచేయుచుటకు రు 500 లకువైగా ప్రోగుజేసిరి. కాని పనిఇంకను మొదలుపెట్టకపోవుట చాలా విచారకరముగా నున్నది. క్రిందటిసెలలో డైరెక్టరులమీటిగు కూడా అయినప్పటికీ విన్నాను. అంతాడబ్బు ప్రోగుజేయువలె నని డైరెక్టరు అభిప్రాయపడిరి. దీనివిషయమై శ్రీ ఆచంట నారాయణరావుగారున్న శ్రీ అప్పలరామమూర్తిగారున్న కృషిచేయుచునే యున్నారు. కాని ఇంతకన్న ఎక్కువధనం ప్రోగుకానట్లు కనుపించుచున్నది. ఈచట్టుప్రక్కలను ఆచంట ఖద్దరు నేతకుప్రసిద్ధి. ఇప్పుడు ఖద్దరు తాలూకాలో విస్తారముగా ఉత్పత్తికావడములేదు; గనుక ప్రోగు పడినదబ్బుతో డైరెక్టరు ఆచంటలో తత్వభూ పని ప్రారంభింతురు గాక యని భవవిశేయుచున్నాడు.

ప్రకృతి శాస్త్రములు : స్వరాజ్యము

ఈ వ్యాసము టుమారో అను మానవత్వముండి తరువాత
మనముది దాను దామరదరావుగారిచే మా కనుపయిదెడిది.

“ప్రకృతి శాస్త్రములు కొంతకాల మగినాసరే గాని, స్వరాజ్యమునాపుటకు వీలులేద”ని ప్రఫుల్లచంద్రగారినిం దుకు ప్రతికాసంపాదకులు మున్నగువారు కొందఱాయనక ఆ టే పించుచున్నారు. జీవితకాలములో నవిచ్చిన్నముగ నరువదినంక త్వరములు శాస్త్రజ్ఞాన దేవతారాధనము నిమిత్తమై ధారవోసిన శ్రీరేగా రిట్లనట వింతగదోపవచ్చును. కాని యాయనమన గులో నేమన్నజో మనకంటె నాయనకే యెక్కువలెలియును. శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధిచే సమష్టిమీద మానవకోటి కల్యాణము సాధించుట యాయన యభిప్రాయమే. దానితోబాటు సాంఘిక, రాజకీయ, ఆర్థిక, పారిశ్రామికవృద్ధి నాటకపరమ శృంఖ ములచే బంధింపబడిన జాతులకు విముక్తిని సాధించి, తుదార్థుల కన్నమిడుటయు నాయన యభిప్రాయమే.

ఈగారు ప్రపంచచరిత్రమున దేశకాలములనుబట్టి సమ వ్యయము జేయుచు బలిపించినవా రగుటచే జాతీయాభ్యుదయ మునకు రాజకీయదాస్యముకంటె ప్రబలశక్తివు లేదని గ్రహించ గల్గెను. తనవంటి సందర్భములలోనే దగ్గర్కొనిన యితరమాన వులుగూడ వై యభిప్రాయములే గలియుండినట్లును ఆయనకు దెలియును. కొన్ని యాదాహరణముల జాతము. ‘మాజినీ’ ఇట లీదేశ స్వాతంత్ర్య యర్థమును తేనడిసి, నూతనాదర్శములను నూతనాభివృద్ధిని నేరజల్లుచున్నపుడు, ‘కానిజా’ అను రసాయనిక పరిశోధకుడు తన పరిశ్రమల గట్టిపెట్టి తుపాకీ ధరించి విప్లవకారుల వైఖ్యములో జేరెను. చరిత్రము చదివిన కొలదియు నటువంటివా రనేకులు గనపించుచుందురు. అమెరి కాలా స్వాతంత్ర్యయర్థము బొంగినప్పుడు పరాసుల సాను భూతి నపేక్షించుటకై బెంజామిన్ ఫ్రాంక్లిన్ తన పరిశోధన ముల నొకమూలకు ద్రోసిపుచ్చి అట్లాంటికు మహాసముద్రము దాటి యేగెను. మొన్నటి మహాసంగ్రామములో బాల్కానిన దేశ ములలోని శాస్త్రజ్ఞులెల్లరు తమతమపనులమీది కక్షిసామర్థ్యముల దేశసేవారంపై వినియోగించిరి. ముందెంతో ఆభివృద్ధికి రా గల్గిన శాస్త్రవేత్తల త్యాగభవములతో సంగ్రామచరిత్రము నిండియుండుట కోచనియముమోసినో చరిత్రము కడుంగడు వివా దజనకము. ఇతరులయువకుడు. కొంచెమా ఘనమో వసతికలవాడు. యధారంభమునకు రెండుమాడెండ్రకింద ఆత్మభయభూపట్టభద్రు డై, తిదాది పదార్థ విజ్ఞాన శాస్త్రములో బరిశోధనముగావించి సారం భించెను. ఇతడు కనిపెట్టిన విషయములు ఐరోపాలో బ్రచుర మగునంతకు గొలదిమానములు జీవించియుండినయెడల నోబురో బహుమాన మందుకొనగల్గెదేవా దనినచో నీతడు పూనినకార్య మెంత మహత్తరమైనదో తెలియగలదు. కాని దేశమాత పిలు పితనికి హృదయవిదారకమై వినిపించెను. హృదయంగమములైన శాస్త్రపరిశోధనముల గట్టిపెట్టెను. నిర్బంధవైదిక సేవాశాసన మనుట జరుపకవూర్యమే దాగ్ధులెల్లు దండయాత్రలోజని, గుండుబెబ్బిలి, ప్రాణములు గోల్పోయెను.

ప్రకృతావస్థలో మనదేశములోగూడ “ప్రకృతి శాస్త్ర ములు కొంతకాల మగినాసరే గాని, స్వరాజ్యము నాపుటకు వీలులేద”ని టుమారవ్రసరుడు దుస్తరముకాదు. మన దేశములో చాలమంది శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధి నిమిత్తమై విశేషకృషి సలుపు చున్నారనట నిశ్చయముగ నాహ్లాదకరమైన విషయమే. అందు లో డాక్టరు రేగా రగ్రగణ్యులు. కాని సర్వకళాలకు స్థా పించి ఆరువదియారువందవత్సరము లైనదికదా! యితరవరు ప్రపం చములోజరిగిన ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధిలో మనభాగ మెంతో మనకంటె ఒకతరము వెనుక బయలుదేరిన జపానుభాగమెంతో భారతదేశము విశేషజయము గడింపకపోవుటకు గారణములు, రాజకీయబంధనమును ఆర్థికదాస్యము నని, ఈ రెండుదేశముల చరిత్రములను సమన్వయపరచి గమనించినవారి కెవరికైన గోచ రింపక మానదు. మన పండితులకు ఆభివృద్ధిగాంచుట కవకాశ ములును, సౌకర్యములును బోత్తుగా భూస్యము. వారి కెల్లప్పు డును హీనస్థానములే ప్రాప్తించుచున్నవి. వారి సామర్థ్యము విజృంభింపకుండ ద్రోక్కిపెట్టుటకు స్వప్రయత్నములు గావించ బడుచున్నవి.

మనకు స్వరాజ్యమేయున్నచో నీపాటికి జర్మనీతోనో ఇంగ్లండుతోనో సాటికచ్చెడివారము.

శుద్ధశాస్త్ర విజ్ఞానముమాట యటుండ, మొత్తముమీద జాతి వృద్ధిలోనికి వచ్చుటకుగాని, ఆర్థికస్థితి బాగుపడుటకుగాని, శాస్త్రజ్ఞాన మెంతవఱకు వినియోగపరచగలిగిమి? పాశ్చాత్యదేశ ములు జాతీయాభ్యుదయము నిమిత్తము ప్రకృతి శాస్త్ర జ్ఞానమును వినియోగించుటచేతనే కదా, వారికి ప్రకృతి శాస్త్రస్థితి గల్గినది!

జనసామాన్యమునకు ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞానము వివిధగా లభ్య మగుటకుగాని, భారతీయులు వివిధపారిశ్రామిక శాస్త్రముల బలింపుటకు వీలుగనుండునట్లు ఇంజనీరింగు మున్నగు శిల్పవిద్యల బోధించు పాఠశాలల స్థాపించుటకుగాని; మన పరిపాలకులు మొదటినుండియు నిష్టపడకున్నార. దీనికిదోడు విదేశీయులం మన భవిష్యంపత్తిని గొల్లగొని, యనుకూలములగు పరిశ్రమల స్థాపించుకొనుటకు సర్వస్వాతంత్ర్యములు గలియున్నప్పు డింక మన కభివృద్ధియొక్కదే?

రాజకీయతంత్రము బూర్జువక్రవిధముగ నడుచుచున్నందు వలన మనదేశములో ప్రతియొక కళాశాలయందును జగదీశచంద్ర బోసు ప్రఫుల్లచంద్ర రేలతో సరిసమానులైన శాస్త్రబోధకు లాన్ని మన దారిద్ర్యమునకు దినదినాభివృద్ధి తప్పదు.

పరిశ్రమల బెంపొందించి, నిన్ను రాష్ట్రముల యాధిక సంపత్తిని గొల్లగొనుటలో ఇంగ్లండు మొట్టమొదటిది. ఇంగ్లండు దేశపు పరిపాలనాయంత్రము సర్వోత్తమమైనది. వైగా, ఇతర విరోధియరాష్ట్రములలో సంబంధములేని ద్వీపముగుటచే, నెట్టి చిక్కులు నుండవు కావుననే వారిపని వాటముగా ఉన్నది. బెల్జియము జర్మనీ దేశములలోని యినుపగనులను రూరలోని బొంగుగనులను మొట్టమొదట త్రవ్వినవారు ఇంగ్లీషువారు. ఈ సంగతి సర్వసాధారణముగా తెలియకపోవచ్చును. ఈదేశము లింగ్లండుకు లోబడినవైనచో, నీపాటికి హిందూదేశపు ఆర్థిక దాస్యము వానికిగూడ జటిలముండును. కాని వారి పరిపరిశ్రమల లోని రహస్యముల దెలిసికొనినవెంటనే, ఇంగ్లీషువారిని నెత్తుది నెత్తుదిగ దోలించి వ్యజేతీయల స్వాధీనముచేసిరి. శిల్పవిద్యా లయముల స్థాపించి, యజకులకు శాస్త్ర విషయములలో మంచి శిక్షనొసగి యుత్తమమేధావులను జాతీయార్థిక, పారిశ్రామిక సమస్యల బరిశోధింప బ్రోత్సాహపరచిరి. ఈ సంస్థాపనములలో నేటేట ననేకులు శిక్షనదని యెప్పుటికిప్పుడు నూతనముగ స్థా పింపబడుచున్న పరిశ్రమలలో బాల్కాని, ఇప్పుడు సమస్త శక్తి శ్రమలకును దమరే ముఖ్యాధికారులై యున్నారు. నూతనముగ స్థాపింపబడిన పరిశ్రమ లితరదేశములలో బోటీపడి నవంపకుండు టకై, అట్టివరులవై దిగుమతిపన్ను లెక్కునవేసి, సందక్షించు కొనుచుండిరి. ఈవిధముగా జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, హాలండు, డెన్మార్క్ మున్నగురాష్ట్రములు ఇంగ్లండుబారినుండి తప్పించుకొని తమ పరిశ్రమల బెంపొందించుకొనిరి.

ఒక యాదాహరణము చెప్పి, వైదికాంతమును విశదపరచె దను. దేశసంరక్షణోపకరణములం దిప్పుడు తీగలేని మెలుపు లేపాలప్రముఖముగ నున్నది. చిన్న పెద్ద తారతమ్యములేకుండ ప్రతిదేశమును అట్టి వార్తాస్థానముల స్థాపించుకొనుచున్నది. ఈ విషయములో ఇంగ్లండు జర్మనీ అమెరికా ప్రాన్సులు పెద్దదేశ ము లగుటచే విపరీతముగ నేర్పాటుచేసికొనిరి. హాలండు, స్వీడ ర్లండు చిన్నదేశములగుటచే ఇంతవికాలముగ స్థాపించుకొనుటకు వారికి కేర్తీయుజాలదు. జనమును జాలరు. అందుచే స్వీడర్లండు ప్రభుత్వమువారు ఇంగ్లండులోనున్న మార్కొని వైర్లెస్ కంపెనీ వారితో ఒడంబడిక చేసికొనిరి. మొత్తముపెట్టుబడిలో ముప్పా తికభాగము స్వీడర్లండునుండి వైర్లెస్ వలెననియు, వలయు పాటుక జనమందఱును స్వీడర్లండువారే యయియుండవలెననియో, శక్తి కరములను ముఖ్యులగు పరిజ్ఞాతలనుమాత్రమే సదుద్యంపెనీవారు తెచ్చుకొని నిర్మాణము పూర్తిచేయవలె ననియు ఖరారుచేసి కొనిరి. పదివందవత్సరము లనుసరికి సమస్తభవమును జనమును స్వీడ ర్లండువారికిగానే యుండగలుగునట్లు ఏర్పాటు.

ఇక మనదేశములో ఈస్థాన మెట్లు జరుగుచున్నదో గమనించి వైదేశముతో బోల్చిచూడడు. పెట్టుబడియంతయు ఇంగ్లండుది. ఉద్యోగములు, కర్మకరులు ఇంగ్లీషువారు నేవకులు గుమాస్తాలు మాత్రము భారతీయులు. మనకు స్వరాజ్యమే యు న్నచో, మనమును, స్వీడర్లండువారికలెనే మార్కొనికంపెనీతో ఖరారుచేసికొనియుండుము. మనదేశములోగూడ ఏటేట ప్రకృతి శాస్త్రపట్టముల బొంది వచ్చుచున్న యువకులందఱు జట్టుజట్టుగ నిస్త్రుతు విద్యుత్వాహారాలయములలో శిక్షనదే, యంత్రకారులై పరిశోధకులై వెలుగలరు. ఇప్పుడు ఆవిధముగ మనవా రుప యోగపడుటకు సందర్భము లెంతమాత్రము ననుకూలముగ లేవు. ఈ ప్రకృతి శాస్త్ర పట్టములు (నైన్సుడిగ్రీలు) చి. ఎల్. అను రెండింగ్లీషువారు ముందు మఱిరెండింటి నతికించుకొనుటకు

మాత్రము పనికివచ్చును. ఇట్లే వైమానికదళమునందును భార తీయులకు బ్రవేశములేకుండ జేయుటచే నా యేర్పాటులలో గూడ మనకు జోక్యములేదు, చోటులేదు.

భారతదేశమును స్వేచ్ఛగా గొల్లగొననిచ్చిన నానిలో మాకొన్నివైర్లెస్ కంపెనీ మిక్కిలిస్వల్పము. దేశపరిశ్రమలలో బాహుళ్యమైనవానినిగుఱించి యోచింపుడు. అయోమారములు, తంతివార్తలు, ప్రకృతి శాస్త్ర సంబంధ మైన ప్రభుత్వకాటలు (జంతు, వ్యవసాయ, వృక్ష, త్రాణ, భూగర్భ శాస్త్రములు సహా) వీని యన్నింటియందును బ్రిటిష్ ఇంజనీయర్లను ఇంగ్లీషు సర్వకళాశాలలలో బట్టములుపొందిన యింగ్లీషువారిని మాత్రమే నియోగించు చున్నారు. భారతీయులను హీన పదవులయందు మాత్రము జేర్చుకొనుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు భారతీయ సర్వకళాశాలలలో పట్టభద్రులైనవారిని జేర్చుకొనరు; అనుష్ఠాన భాగములో శిక్షనొసగు శిల్పవిద్యాలయముల నెలకొల్పురు. బ్రిటిష్ వణిజులచే నెలకొల్పబడిన బ్రహ్మాండమైన పరిశ్రమలలో భారతీయ ప్రకృతి శాస్త్ర పట్టభద్రుల కెందఱు తావు లభించు చున్నది?

ఒక స్వీడర్లండు కాదు, ఒకటిగలేని మెలుపులేవలెను. దేశస్వాతంత్ర్యమును లక్ష్యపెట్టి ప్రతిరాష్ట్రమును అన్వీక్షింప వలసిందియును. నలువదివందవత్సరముల క్రింద జపానీయులు పాశ్చాత్యవిజ్ఞానమును దమదేశములో వ్యాపింపజేయుటకు ప్రయ త్నము లారంభించినప్పుడు విరోధియ దేశములనుండి పండితుల విలిపించి తమ విద్యా, వైద్య, నాకా, ప్రకృతి శాస్త్ర సంస్థలన్నింటిని వారిచే నేర్పాటుచేయించుకొనిరి. అనేక పరిశ్రమలగూడ వారిచే స్థాపింపజేసికొనిరి. ఈ పాశ్చాత్యప్రవీణులు నేతృత్వము క్రింద జపానీయ యువకులు పరిపూర్ణజ్ఞానము సంపాదించినవెనుక వారిసందఱును పండితపులముల రాష్ట్రములు, పోబాల్కొరి, కేడిఖా లన్నియు జపానీయులచేతక్రింద నన్నవి. వాళ్ళుపెట్టే యెగో పీయరాష్ట్రవాసులకును దిసిపోవరు ‘టాకామిని’, ‘నెగూచీ’, కటాసాటాన్, అను జీవశాస్త్రజ్ఞులును. ‘ఓమోరి’, ‘నాగాఓకా’ అను పదార్థవిజ్ఞాన శాస్త్రజ్ఞులును; ‘హాదా’ అను రసాయన శాస్త్ర జ్ఞుడును జపానుదేశగౌరవమును జాటుచున్నారు. ఇప్పుడు జపా ను సర్వకళాశాలలనుండి శుద్ధ, అనుష్ఠానిక ప్రకృతి శాస్త్రములందు స్వతంత్రజ్ఞానము సంపాదించినవారు ప్రవాహములుగ బయల్దేర్చి డలుచున్నారు. ఇక మనదేశ కల విద్యాశాఖ, ప్రకృతి శాస్త్ర సంబంధమైనశాఖలు, పరిపాలనావిభాగము నెట్లున్నవి? మొట్ట మొదటిలో ఇంగ్లీషువారి శాఖలను ఉద్యోగప్రధానముగ నుండు నట్లు, యంత్రము రీతిని నిర్మించిరి. ఇప్పుటికి రహస్యము ముప్పాతిక శతాబ్దము గడచినను, ఈవిధానములుమాత్రమే విజ్ఞులగిసి ఎప్పుటి వలెనే యుండి, నాడు సింధుబాదుకథలో బుజులై గూర్చున్న ముసలిభూత ఒవలె సమస్తజాతీయాభ్యుదయకర కార్యములను గదలమెదలనీయుతుండ జపిరాడకుండనలసి చంపుచున్నది. మూ దుతరము లైరోపీ శావిద్య లభ్యమింపినవెనుక, “వారిశాఖను స్వతంత్రముగ నడిపించుటకు అనువర్థులు” అని భారతీయుల పెద్దల బనువుచున్నారు. మనము అసిస్టెంట్లుగనో, డిప్యూటీలుగనో, డిప్యూటీ అసిస్టెంట్లుగనో, సుపిన్డెంట్లుగనో, సబ్ డిప్యూటీ అసి స్టెంట్లుగనో ఉండుటకుమాత్ర ముకష్టమియ్యదు.

కడచిన కొలదివందవత్సరములలో తుమ్మెదానము, బాల్కానురాష్ట్రములు, ఇంగ్లండు మున్నగుదేశములు పునరుద్ధరి విందినట్లు కనులార గాంచితిమి. ఈ దేశములలో ఏమి ప్రకృతి శాస్త్రములు వృద్ధిచుగుటవలన వాంఛితమిచ్చిరి? స్వరాజ్య సంగ్రామములో బోర నుద్యమింపజేసిన దృఢ సంకల్పమే కదా వారి బుచ్చి విఠుల జేసినది? ఈదేశము గాంచుటచేసిన స్వరా జ్యము సాధించుటకు ప్రకృతి శాస్త్రములు అవసరమని తేటపడ గలదు. స్వరాజ్యము లభించి, జాతిమేల్కొనిన పిదప పునరుద్ధరణ మారంభమగును. దేశములోని గొప్పమేధావు లందఱు నేకమై గావించు ప్రయత్నములవలన ప్రకృతి శాస్త్రము లభివృద్ధి గాంచి నిండుగ బుష్పించి దివ్యసౌరభముల వెదజల్లుచుండును.

ప్రకృతి శాస్త్రవేత్తలు స్వరాజ్య సంగ్రామములలో బాల్కానులెనా, లేక యీ సాడు రాజకీయతంత్రములలో దగు ల్కొను టనవ్యా మని యుపేక్షించి తొలగియుండవలెనా? ఎవని హృదయమునందు దేశభిమానలేజ ముందునో వాడు స్వదేశము తననే నపేక్షించినప్పుడు మిన్నక తొలగియుండ రాదని చరిత్రానుభవములన దెలియుచున్నది. బెర్లెలు అను పరాసురసాయన శాస్త్రజ్ఞుని చరిత్రము తిలకింపుడు. శ్రీ రేగాణి హిందూరసాయన శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధి చరిత్రము వ్రాయవలెను. సంకల్ప విారైలెటాటువలననే కల్గినది. రాసాయనిక మూలద్రవ్య యోగము బెర్లెటాటుకు లోబడినదనియే చెప్పవచ్చును. ఇతని

చేయి సోకినంతమాత్రాన ఎట్టి గొప్పరసాయనిక సంయోగము లును గుఱునననిచ్చెదము. అరబుస్థాన్, సిరియా, ఐరోపాలలో రసాయనశాస్త్ర జ్ఞానాభివృద్ధిచరిత్ర సర్వస్వము నితడు లిఖించెను. స్వదేశీపరిశ్రమలలో ననేక వివిధవిషయముల గనిపెట్టి వృద్ధిచేసెను. ఇతడు కాలభర్తను జొందినపుడు శ్రావణివారందఱును, పరిపాలకాధ్యక్షునితో సహా, విలసిందిరి.

ఇట్టి యద్భుతమౌనము సహితము సమయమునచ్చినప్పుడు పరిశోధనలయమునకు దాళముచేసి రాజకీయవ్యవహారములందు గలగజేసికొనుట కలమాత్రమైన వెనుదీయలేదు. ఇతడు సెనేటు (అలోచనసభ) లో యాశ్చర్యవశిష్టుడు యెదురైన మంత్రత్వము నిర్వహించెను. విద్యాభ్యాసమంత్రక నుండి యితడు గావించిన సంస్కరణములు కడువిశాలములై ఇప్పటికిని, ఎప్పటికిని, తోడి దేశీయుల కృతజ్ఞతకు పాత్రునితేయుచున్నవి. బర్లిను విశ్వవిద్యాలయ భవన ప్రవేశద్వారము నలంకరించుచున్న ప్రతిమలు హంబోల్టు సోదరులవి. వీరు శుద్ధశాస్త్రవేత్తలు. ఒకడు ప్రాచ్యవిజ్ఞానవేత్త, రెండవవాడు ప్రకృతిశాస్త్ర సర్వస్వవేత్త. అయినప్పటికిని, అనగా, వీరి కనుస్థానిక శాస్త్ర పరిచయము లేనప్పటికీ, ప్రయ్యరాజు బర్లిను విశ్వవిద్యాలయ నిర్మాణకార్యచరిత్రను పీఠజ్ఞుడు నప్పగించెను. వీరును దమ పాండిత్యసంబంధమైన కృషియంతయుగట్టిపెట్టి, మనస్ఫూర్తిగా యీ కార్యమునందు నిమగ్నులై కష్టపడి పనిచేసిరి. వారు ప్రవేశపెట్టిన ప్రణాళిక నేటికిని, అధ్యాపనశాస్త్రవేత్తల కచ్చెరువు గొలుపుచు భావి సర్వకళాశాలానిర్మాతలకు మార్గదర్శకమై విరాజిల్లుచున్నది. అందుచే బర్లిను విశ్వవిద్యాలయ ముత్తమోత్తమములలో నొకటిగ బరిగెరించబడుచున్నది.

మన దౌర్భాగ్యమేమో కాని, యిక్కడ విద్యావిధానము రెండు తెగలవారి యధీనమైయున్నది. మిన్ను విజ్ఞిమిద బడినను సగునీయక యెట్టిమార్పుల గాని జొరనియ్యని యధికారవర్గ మొక్కటి. విద్యావిషయములనుగూర్చి విశేషజ్ఞానము లేనటువంటియు, రాజకీయాంధోళివాదలితముగ బయటపడినటువంటియు, తెగువలవర్గమొక్కటి. వాగప్రముఖ ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞ మహాభ జరిగినపు డధ్యక్షతవహించి ప్రపులచంద్రకేగా రిచ్చిన యుపన్యాసమువలె దేశము నొక్కమారుగ గలియిపెట్టిన కేదియు లేదు. ప్రకృతిశాస్త్రసంబంధమైన యుద్వోగములలో భారతీయుల జొరనియక అట్ల సర్వకళాశాలాభివృద్ధిలనుమాత్రమే చేర్చుకొనవలసిన ప్రభుత్వమువారు నియమ పేర్కవరి. ఈ రాజనీతి తంత్రమును కేగారు తన యుపన్యాసములలో నెట్టికనికరము లేకుండ విమర్శించి ఖండించిరి.

హిందూదేశములో ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞానాభివృద్ధికి కేగారి పరిశోధనములన్నియు జేయగలదానికంటె నీ యుపన్యాసమే యెక్కువపనిచేసెనని చెప్పవచ్చును. ఈ యుపన్యాసమువలన కేగారు కొన్ని కష్టములకు లోనుగావలసినచేసెనని యాంగ్ల ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞానకములో జరుగుచుచున్న సంగతుల గమనించిన వారికి బహిరంగదాహస్యముగ తెలియును.

రాజకీయనాయకులు కేగారు చూపినమార్గమున నడుచుకొన నిచ్చగించినయెడల, కే బోసులవంటి శాస్త్రవేత్త లిప్పటివలె నెక్కడో అపురూపముగ లభించు విచిత్రజీవులవలె గన్పించుట పోయి, దేశములోని ముఖ్యవిద్యాస్థానములలో నెల్లెడల నసంఖ్యాకులుగ నుద్భవించుదు.

ఆటో రత్ ఫీల్డుగారు

బొంబాయి, నెవ్రెంబరు 29:— బొంబాయి సహకార పరిశ్రమసంఘముల రిజిస్ట్రార్ గారు ఆటో రత్ ఫీల్డుగారు పింఛను పుచ్చుకొనినందఱికిని వారికిగోరినటులకై నిన్ను నెంబంటి కో ఆపరేటివు ఫిల్డూట్యు విందోనర్చి నెత్తరించెను. ఆసమయమునకు ఈ కార్యోద్యమమునందలివిచిత్రవారందరను రాష్ట్రమునందు విభాగాలనుండి వచ్చిరి. గొల్లాలాభాయి శ్యామలదాసుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. వారు పింఛనుపుచ్చుకొన ఉద్యోగి సామర్థ్యాత్మకములను సహకారోద్యమమునడ జూపిన శక్తిసంపన్నులను గొనియాడిరి. అధ్యక్షుడు ప్రసంగించినదిగ అనే ఖుల్యాపించుచు రత్ ఫీల్డుగారి కుమార్తెవారకు ప్రశంసించిరి. రత్ ఫీల్డుగారు తమ కొనుగోని గౌరవమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు, సహకారోద్యమము, బొంబాయిలో ఇండ్ల ఒత్తిడి తగ్గించి అభివృద్ధిచేయుట కేరముల అవసరము తెల్పిరి. ఈ ఉద్వేగ భివృద్ధి నెమ్మదిగ జరుచుటకు పన్ను చెల్లించువారల మూల్యమును తగ్గించుచు, వారలను విజ్ఞానవైఖరికేరములకు నెక్కువపన్నుల భరించుననియె చెప్పిరి. (ఆ. ప్రె.)

హిందూ మిత్ర పానసంఘము

రెండవవార్షిక సమావేశము

స్థానిక స్వాతంత్ర్యము

గతవారము సాయంత్రము 4 గంటలకు మదరాసు యుగళ క్రైస్తవ మిషనరీలు రి. జి. సదాశివ అయ్యయ్యగారు అధ్యక్షులుగ హిందూ మిత్ర పానసంఘముల రెండవవార్షిక సమావేశము జరిగెను. సభకు ముఖ్యుడు రెండవవార్షిక ప్రవేశము మాట్లాడిరి.

ప్రారంభమున, క్రైస్తవ శ్రీ శాలాభ్యుదయమున విన్ మెర్సెసుగారు వర్తమానములను అర్చించుచు వివరించుచు తేజమునందలి యభ్యుదయ కృషికిని త్రాగుదీ కారణముని యావించి ప్రతిష్ఠియు త్రాగుదీమానించుట కుత్సాహముతో జట్టుచు, తో పనిచేయవలెను. స్థానిక స్వాతంత్ర్యము నొన గువర్ధితి ప్రారంభదశలోనిదే గాని వివరదిగాదని ఉపన్యాసము గాని చెప్పెను.

ఎల్. ఏ. గోవిందరావుగారు ఈరెండి తీర్మానము నుపసాదించిరి.

(1) స్థానిక స్వాతంత్ర్యవర్ధితిని ప్రవేశపెట్టుటయే ఈ ఆమోదించుటయే అధ్యక్షుడు మార్గమే నియోజకవర్గము మదరాసు శాసనసభ సభ్యులగు కన్యకానెలని ఈమహాసభ కోరుచున్నది.

ఉపసాదించు సందర్భమున గోవిందరావుగారు అయ్యయ్యగారి మాటలాడిరి: ఎన్నికల కమిషను కమిషనరుగ, ఈ స్థానిక స్వాతంత్ర్యము నామోదించు అధ్యక్షులను నియోజకవర్గము మోచవలెనను తీర్మానము నిక్కడ ప్రవేశపెట్టుట కడగరమైనది నేను కలయచున్నాను. అధ్యక్షులు వృథామగు వాగానముల జేయవలెనని ఈతీర్మానము నుండలి భావము. స్థానిక స్వాతంత్ర్యవర్ధితియెడల ఎరికిని భేదాభిప్రాయము అందరు కామ్యుక. మదరాసు ప్రభుత్వమువారిచే ఇరెరరాష్ట్రములలో ఎత్తైనాపరిపాలన మెట్లున్నదో కనుగొని విచారణచేయుటకు యోజనలై స్ట్రాటి, వజ్జుఖ, శెట్టిగార్లు చాక్రము పుచ్చుకొనిరి. నామిగ్గుడు మోర్ల రాజచంద్రరావుగారు శాసనసభయందు ప్రవేశపెట్టవలసిన స్థానిక స్వాతంత్ర్య చిట్ట తొని యోజనలకు స్ట్రాటి, శెట్టిగార్లు ప్రతిపాదనముగ శిల్పిప్రాయము నుండి కాని వారై నను విజ్ఞులలో ని నూర్ములకు ఆక్షేపణ తెలిపియుండలేదు. నూర్ములకును వివరములకును భేదముగలదు. శెట్టిగారికిరించిన, ఆచరణలో పెట్టునమయమున అవసరమునబట్టి వివరములందు మార్పులకేని కోవచ్చును. కాని అంతిమాత్రమున మనయుత్సాహము తగ్గరాదు. ఎరికి కమిషను కమిషనరాయి దుకాణముల నుంచ గోరుకు, ఆప్రాంతములవారి యభిప్రాయముల తీసికొనవలచా? ఇట్లు ప్రాభిప్రాయమున తెలిసికొనగోరుకదా? స్ట్రాటి, శెట్టిగార్లు కొన్ని యోజనలను తెలిపిరి. దుకాణములను పెట్టవలచు ప్రాంతములందు సామాన్యముగ అధి:సంఖ్యాకులు మత, ఆచారములను బట్టి మధ్యపామును నిరసించువారుగ నుండుననియు, అందుచేత ముందుగ వారిభిప్రాయము నడిగ వాత తిన్నపాంతములందు దుకాణ ముకొరలే దుండుననియు, ప్రాభిప్రాయము ప్రతిపాదనల నుండుననియు వీ యిరువురివాదము. త్రాగుదురుభ్యాసముని ఎల్లరును అంగీకరింతురనుట వాస్తవమే. మిత్రము త్రాగువారు సముకము తామచేయుపని: వ్యవహారమునాకే యంగీకరింతురు. అట్లుండ, ప్రాభిప్రాయమున కేల యెద్దుదకులకలెన? స్థానికాభిప్రాయము ననుగొనినదే, దుకాణములను పెట్టుట భర్తముగ నుండలేదు. అయినను పద్ధతి నామోదించిన పిమ్మట వివరమును గూర్చి ప్రభుత్వాధికారు లాలోచించవచ్చును. ప్రభుత్వమువారు జ్యోత్యము లిగించుకొనవచ్చును, కాన సభ్యులు ఈవిషయమై చర్చ పుచ్చుకొనదగు పని గోవిందరావు అయ్యయ్యగారు ఉపసాదించిరి.

మంత్రుల ప్రవర్తనము

ఎం. జి. రాజుగారు తీర్మానము నామోదించుచు ఇట్లు చెప్పిరి:

ఎత్తైనాకాళి ఇరకాలను ప్రభుత్వభర్తలవరమై యుండెను. సంస్కరణములు ప్రవేశపెట్టబడినదాదిగ అది మంత్ర పరమయ్యెను. మంత్ర మనచే ఎన్నుకొనబడినాసంఖ్యకు, కాని మదరాసు మంత్రవర్తము త్రాగుదుమయమై చేసినపని యేమి? ఎత్తైనా పరిపాలన మును నది చారణాదీని, కి ఫూర్పుల నుజేయుటకై ఆ యాన ఇరువురికి ఒకయువసంఘముగ నియమించెను. మంత్రకాని, మంత్ర నియోజక మైయవసంఘముగాని, చేసినపున కార్య మేమో

అని తెదకిమాచిన, మనకు కన్పించు ది భూగము. ప్రభుత్వము వారు త్రాగుదుమన్నియకుట ఏమాత్రమును భూగమునయ. మంత్రులు పనిచేయుటయు, పనిచేయకుండుటయు, మిమ్ము బట్టి యుండును. మిత్రాభిప్రాయము ను తెలుపుటకు మీ కవకాశము గలదు. నియోజక వర్గము తగిన వారి నెన్నుకొనవలెను. ఒక్కమారు పోటు నిన్నువర్తనవార ఇంకామా మనవర్తనములవరకు మిమ్ముక మివనమయలను తెక్కింపుచుండవలసినదే. ఎత్తైనాకాళి మంత్రాభి. అధ్యక్షులు ఎన్నెకల భూగము చేయువాగానములు, అధికారుముకు రాగానే అధ్యక్షులులగున. కనుక దృఢదత్తుల నెన్నుకొనవలెను. ఎరికి ఎన్నుకొననను ఎన్నుకొనవచ్చున మరల ఈ కౌఖుత ప్రస్తుతపు పాత్రో గారు మంత్రము నుండరని నేను నమ్మెదను. పాత్రో గారిని కానన కభ్యునిగ నెన్నుకొనకుండువో, గంబాను మండలవాసులు మదరాసు రాజధానికి మిక్కిలి యవకార మొనర్చినవారగుదురు. ఆసహాయములు త్రాగుదు వావులకు కత్తికల (పూర్తి)ంచిరి. కాని మంత్రాధికారిధానము ఎట్టి రిద్దులకను అనకాళిమిచ్చినదిగాదు. ఆ కార్యవిధానము న కలన కలిగిన ఫలితమేమి? త్రాగుదు మెట్లైనది. ఉపసంఘవియమము కన్పియన కుడుకుట కన్పి. స్థానిక స్వాతంత్ర్యముగాని కేషభముగాని “మిస్సానము” లని మంత్రమిచ్చించినాడు. నెపోలియను “ది స్సానము” అని కడజును గూర్చి ఏమి చెప్పినాడు? “ను స్సానము” తెలిమానినవారి కభ్యుదయకలలోనిదను మని ఆమున చెప్పియుండెను. మదరాసు మంత్రాధికారిచంద్రకలలోగూడ కన్పించునని నెపోలియను ఇంకొక యాకాళిచేర్చిక వాగును దెడిది. స్థానిక స్వాతంత్ర్యవిధాన విశిష్టమై యెడి. సంపూర్ణమేధ ముండనలెనయే నేను కోరుచున్నాను. రాజధానియందు త్రాగుదీయుండరదు. నీసాలు ఎక్కడనుండరాదు. నిషేధమేల దుస్సాభ్యుత? ప్రజలు ఎల్లప్పుడును త్రాగగోరుదు. దురనియో? లే? త్రాగుదీను ఏలలేదని ప్రజలు ఆదోశన గావించుచున్నారా? మా నిన్నులాటివారు ప్రభుత్వమిత్తెనా విధానములను చాల కష్టములకు లోతై వారు. మానిన్నులాటివారి ద్వంద్వి వోటులను పుచ్చుకొనునెడల, వారు సంపూర్ణ నిషేధమునకే తమ యంగీకారమును జూపుదురు. మావారికి ప్రభుత్వ మధ్యపాన పరిపాలనావిధానము ఉపద్రవకరముగ నున్నది. కనుక అందరును ఆలోచించి కనువోటుల నీజవలెనని కోరుచున్నాను. అని రాజుగారు చెప్పిరి.

రెండండు మెట్. రు.ను:దరం, వామిగ్గు అభిగార్లు మాటలాడి: వీరప ఆమోదించబడిన.

రెండవ తీర్మానమును పి. ఎం. శివజ్ఞానమొదల్యారుగారు ఉపసాదించిరి:—

మదరాసు రాజధానియందు దంకిలను మత్తువార్తముల యొక్కిరి, విక్రములు, దిగుమతి సంపూర్ణమేధములనుట్లు చేయుటకై ప్రభుత్వమున ఎత్తైనాకాళియందు స్థానిక స్వాతంత్ర్య విధానమును ప్రవేశపెట్టవలెనని ఈసభవారు మదరాసు ప్రభుత్వము వారిని కోరుచున్నార.

డాక్టరు ఎ. విజయరావుగారు తీర్మానమును ఆమోదించుచు మత్తువార్తముల యొక్కిరియొగములను నెరవేరుచేయుట కింకాకము గలగుటయేగాక, దేవా మెట్టిపిడికిలి కచ్చుతో తగ్గించిరి.

దుకాణముల నిర్ణయము

కె. క. తీర్మానమును రెవరెండు జి. జి. ఎం. లీరుగారు ఉపసాదించిరి.

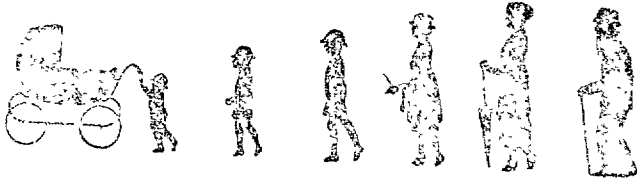
ఆత్మాగి నియమమును ముఖ్యముగ దుకాణములను పెట్టువోటులు, విక్రయించు గంటలు యెక్కుగువనియందు కట్టి ఆచరణలో పెట్టునట్లు చేయవలెనని ఈసభవారు మదరాసు ప్రభుత్వమును కోరుచున్నార.

ఉపసాదించుచు, రెవరెండు. లీరుగా రిట్లు చెప్పిరి:—

త్రాగుదు రిగ్గివలెనను నుజ్జేక్యము ప్రభుత్వమువారికి లేదని నేను చెప్ప సానానికను ఆయిదేక్యముతోనే, వారు ఆత్మాగి మాన్యయెలను తయారుచేసి దానిపకారము ఆత్మాగి విధానము జరుగుదురుకులెనని వారు ప్రభుత్వోద్యోగులకు కోరిరి. ఉద్యోగులు అనిబంధనల వారణలో పెట్టుకులేదు. కుమారు పదిసంకల్పముల క్రిందకనుగి నేను ఈమాన్యయెలను నుదుకులెనని కోరుదుటెని. కాని నాకోక్క ప్రతియెనను లభించినదిగాదు, విక్రయమునకు లేదు. మనము ఆమాన్యయెలతోని నిబంధనలను చదువరాదని ప్రభుత్వము వారి యుజ్జేక్యముకావోలు. చదివిన, వారి విధానమును ఇంకను విమర్శించునని వారి భయము? భయములేకున్న ప్రతిబంధకును లభ్యమునటుల వారల పర్యాటకులయారా? కొంత

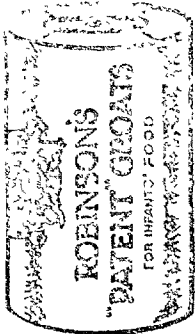

8512

అన్ని ప్రాయములలోను ఎంత పరిమాణమైనను

రాబిన్సన్స్ పేటెంటు పొట్టుదీసిన పెద్ద గోడువులు వాడుటచే ప్రతియొకరికిని లాభముగలదు. బిడ్డల తల్లులకు మిక్కిలి అమూల్యమైనది; బిడ్డలు బాగుగా పెరుగుదురు. రోగులకు దినక్రమేణ పుష్టి హెచ్చును. ముసలివారికి సులభముగా జీర్ణమగును, చాలకాలమువరకు జీవించగలరు. ఆరోగ్యవంతులు మిక్కిలి బలవంతులగుదురు. ఇవన్నియుగాక ఇది మిక్కిలి రుచియైన ఆహారమని ప్రసిద్ధిచెందిన గొప్పవైద్యులు శిష్యులు చేయుచున్నారు.

Robinson's

"PATENT" GROATS

Manufactured by

Keen, Robinson & Co., Ltd., London.

(Incorporated With) ENGLAND,

No 1

J. & J. Colman Ltd., Norwich & London.

విదేశ వార్తలు

జర్మనీ

పరాసుల విజయము

తమయము దొరకెయగదాయని జర్మనులను
బాధించగూడదనుట

అమెరికనుల హెచ్చరిక

లండన్, మే 28:—రాత్రి 11-40. రూపవిజయము కల్పించు పరాసులకు అనుకూలము అమెరికా ప్రజలను కోరుచున్నది. వాషింగ్టన్ లోని వైట్ హౌస్ లోని తెలుపుచున్నది. తమయముగ న్యాయమైన కోరికలను పరాసులు గోరవచ్చును. కాని తమయము కొరకైనదాయని గొంతెత్తుకొన్నామని పోయింకేర గారు గోరి జర్మనులకు ప్రతిహేతులను కలుగజేసికేసి ప్రపంచ మంతయు ఏగిరిమిగొని ప్రతిహేతులను పరాసులు పట్ల బాధించిరి అమెరికనులు హెచ్చరించుచున్నారు. జర్మనులు ఇచ్చితిరవలసినదే, అందరును జర్మనులు ఇవ్వవలసినదే చెప్పి తీరెదరు. కాని జర్మనులకు కాలు చేయి మాడ దినుకొనుటకు అవకాశము నీయవలెను. మరల పరిస్థితులను చక్క బెట్టుకొనుటకు వ్యతిరేకముననున్నది. జర్మనీని విచ్ఛేదనము చేయు లెనని పరాసులు తెలుపుచున్నారని ఏమాత్రము నూచనము కల్పించిన అమెరికా చాల అనివార్యముననున్నది. ప్రతి అమెరికాను కష్టమును తెలుపుచును. పోయింకేర గారు దురుద్దేశ్యముతో అనివార్యముననున్నదను సందేహములు కలుగును.

మరల పని ప్రారంభించవచ్చుననుట

బెర్లిన్, మే 28:—రాత్రి 11-40. జర్మనులకు మరల పనిలో ప్రవేశించి ప్రారంభించవచ్చునని ఆక్రమణ ప్రవేశమునందు తీర్పు చేసెను.

నిరోధపులు తర్రపులు రద్దుచేయబడుట

నిరోధపులు తర్రపులు రద్దుచేసిరి అమెరికా గెజటులో ప్రకటించిరి

వాషింగ్టన్, మే 28:—రాత్రి 11-40. జర్మనులకు మరల పనిలో ప్రవేశించి ప్రారంభించవచ్చునని ఆక్రమణ ప్రవేశమునందు తీర్పు చేసెను.

వివాదాంశముతో గూడుకొన్న ఉత్తరపుల నన్నిటిని వార్షిక ప్రాంతీయ గర్భజీవనములకు పరిమితములను, జర్మనుల అధికారములను విడదలచి జరుగవలసినది అధికారములను వార్షికముగా ఆక్రమణ ప్రవేశముతో మాత్రమే పరిమితమును ప్రవేశపెట్టి నష్టములను వివాదాంశములను నిర్ణయించుటకు సరియైనదిగా ప్రకటించుట నీయవలెను.

ప్రధానామాత్యుని యభిప్రాయము

మారుట

చాంబర్లెనుగారు సమర్థించుట

లండన్, మే 28:—రాత్రి 11-40. విదేశాంగ విభాగమున భిక్షాపాతమును మాన్పించు సమర్థించుట చాంబర్లెను గారిట్లు తెలియజేసిరి. పరాసులవైఖరిని బాల్టిక్ గారు మైత్రిలోనికి మార్చిరి. విదేశాంగమున మనమును గలగునటుల జేసిరి. దీనివలన ఉత్తరపులను ఒక విభాగముతో పనిచేయుటకు ఏలగునటుల గోరవచ్చును కలుగజేసిరి. దీనితో అంతయు ఆగమ్య గోచరముగ నుండును.

బ్రిటిషు ప్రధానామాత్యుని ప్రకటనము

లండన్, మే 28:—రాత్రి 11-40. ప్రధానామాత్యుని ప్రకటనము ఇటీవల జరిగిన సంగతులన్నిటిని పునర్మీలించు కొని ప్రారంభించవచ్చునని ప్రకటించును. సంగతులన్నియు తెలియజేయుచును. అప్పటికి ప్రస్తుతమునకు జర్మనీ పరిస్థితులను బోల్చి చూచుటకు ఏలగును.

ఎంతిత్వరతో జర్మను పరిస్థితులు నిలకడయ్యెనో అంత జర్మనీని సమర్థించు వచ్చును. భయపెట్టుచున్న ప్రవేశపెట్టుటకు ఆగమ్య గోచరముననున్నది.

కాని కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు చేయి కన్నులతో కనిపెట్టి చూచేయవలెను. దేశములో పరిస్థితులు అల్లర్లలయి నున్నందుననుండి నష్టపరచుచున్నది ఏలవలెను.

జర్మనులు ప్రయత్నించుచున్నారని ఏమాత్రము తెలిసినది లేదు నను జర్మనీ పట్ల సానుభూతియు యుండవలెను.

కేంద్ర ప్రభుత్వమువారి బాధ్యత

జర్మనీ కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు కృషి మహిమను నిలబెట్టు కవరము. దానితో జర్మనీ కేంద్ర ప్రభుత్వములకు లాభకరముగ నుండునని 'టైమ్స్' పత్రిక వాపోయియున్నది.

రూపలో ప్రేమి తెలియను విభాగములకు అపారముగ అకాంతి ఆ దేశమును బయలుదేరిన. కాని బహిరంగ ప్రభుత్వమువారుగాని కేంద్ర ప్రభుత్వమువారుగాని జర్మనీని చిక్కులనుండి తప్పించుటకు తోడ్పడక, నష్టపరచుటకు జర్మనీ ఈయన్ను తీసుకుంటు. నిడివి పెట్టరు. ఎట్లు మిత్రమందలి అంతయు ఒక పోట జేరి జర్మనులు చేయవలసినదని స్పష్టముగ తెలియజేయవలెను.

బాల్టిక్ గారు అకస్మాత్తుగ పోయింకేర గారిలో మాట్లాడలేదు. చాలదూర మాట్లాడించి కృతనిశ్చయాలై పోయింకేర గారిలో మాట్లాడిరి. ఈ సంగతిని దేశాంగములో తెలియనియు దెయిలీ టెలిగ్రాఫు ప్రకటించుచున్నది బాల్టిక్ గారు గొప్ప కార్యములను జేసిరి. ఆయన పట్టినపట్టును విడుచు వారుకాదు. చంద్రిక మంతయు అతనికి కట్టుకొమ్మవలెనున్నది. యూరపు దొర్నాగమును గురిగాను దేశగోరవలెను (గేటు) తెలుసు ప్రా మతు ఒడంబడిక కుదురవలె ననుచున్నది.

ద్వంద్వ పరిపాలకులు

జర్మనీలో కల్లోలము

సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారి చర్య

లండన్, మే 28:—జర్మనీలో ద్వంద్వ పరిపాలకులు జరుగుచున్నది. దీక్షకు బహిరంగ వాదనా గోరవలెను. రక్షణమునందు గెస్టరు గారిని. దీక్షకు ప్రభుత్వము పనిచేసినదో లేక సమాచారముగ పనిచేసినదో చూడవలసియున్నది. కాలమే తెలుపవలెను. 'రీవి' ప్రభుత్వమువారి చర్య ప్రతిహేతులను కలుగజేయుట కీవస్తు తెలియచున్నది. అంతిమ గాని కమ్యూనిస్టులకు వ్యతిరేకముగ జేయుట లేదునున్నది. పిల్లరుగారి సాంఘిక సిద్ధాంతములు కాక కాదుగారికి కట్టు. అదుచే కాదుగాని పిల్లరుగారి అనుచులై అందును విధించిరి. దీనివలన రీవి ప్రభుత్వమునకు కష్టములు తొలగిపోయిరి.

బెర్లిన్ ప్రభుత్వమువారి చర్య

బహిరంగము సామ్రాజ్య రాజకీయములకు గల సంబంధముచే వ్యవహారములను మరింత చిక్కుగ కలిగించినది. రాజధానికి బహిరంగ ప్రభుత్వములను సమీపించుచున్నది ఇదివర కట్టు బెర్లిన్ వారు భయపడుచున్నారు. కాని ఇది నిజముగాకని వార్తా ప్రకటించుట తెలుపుచున్నది.

హెక్ గెస్టరుగారిని సామ్రాజ్య ప్రభుత్వమువారు సర్వార్థికారిగ నియమించిరి. దీనివలన కారు గారికి నడుము విరిగింది. గెస్టరుగారు తనయాధికారమును సేకారుటకు పురమాయించుచున్నది. గెస్టరుగారు సైనిక పాలక కర్మములను వారు. కారుగారు నిలిచినను ప్రజా సేవోద్యోగ. బహిరంగ రివిస్యారుకు గెస్టరుగారు తక్షణము వాదనాస్పీ సేకారుని సేకారుతగ నియమించిరి. బహిరంగము మిలిటరీ కమిషనుగ నియమించిరి. వాదనా కారు లాస్సెగారికి తాతేదారుగ నుండవలసినదే.

రానున్న ఉపద్రవము

కేంద్ర జర్మన్ రాజ్యములందు విమనంధితులు రానున్నది. భుగంధియాలో కమ్యూనిస్టుల సాంఘిక ప్రభుత్వమును వాదనాజేసిరి. తమ కిద్దరకు ఒకే వైఖరిని వారిమీద ఉధయలరిపున పోరాడెదమని అభిమానింపగిరి.

మ్యూనిచ్ లో శాంతి

మ్యూనిచ్, మే 28:—ఇంతవరకును మ్యూనిచ్ లో పరిస్థితులు శాంతిరముగ నేయున్నది. ప్రజలు ప్రభుత్వపు టుత్తరువులను ఆలకించి ఎరిగివలకు కారు చనుదేలిరి.

చిన్న సమై

బెర్లిన్, మే 28:—సాత్విక నిరోధమును మానవలయుటకు తమ యనమృతిని దెలుపుచు కమ్యూనిస్టులు రూపలో 24 గంటలవరకు సమైట్టిరి.

మౌఖిక వాదనము

బెర్లిన్, మే 28:—ఇప్పుడు దేశమంతటను మౌఖిక వాదన నిరోధమును మానుటకు ఆల్లరులు బయలుదేరునను ఉన్న

ద్రవము వాటిపోయినది. ఈ విషయమై ప్రెస్ బ్యూరో గారి చర్య నంతను బలవరుచు చున్నారు. త్వరలోనే బెర్లిన్ బహిరంగ అధికారులు తర్రపులను కేంద్ర సేన రహితముచున్నారు.

పిల్లరుగారి ప్రవృత్తుకు భంగము కలుగుట

బహిరంగము పిల్లరు ఉపద్రవము తొలగిపోయినది గత రాత్రి ఆయన బహిరంగము 14 సభలను జరుగలేనందులకు ఆయన ప్రవృత్తుకు భంగము కలిగింది. కాక కాదుగారి అధికార మతిగించినది. మరల ప్రజామిత్రులకు ఇద్దరు సభలైన పిల్లరుగారు తన యనవరులకు తర్రపుల జేసెను. బహిరంగ ప్రభుత్వమునకు ప్రతిహేతులముగ జయకరముగ నుద్దయము బయలుదేరునను భయము లేదు.

అమెరికా

మిత్రమందలి ఋణములు

అమెరికనులకు తీర్పుట

బ్రిటిషు ప్రయత్నములను ప్రకంసించుట

వాషింగ్టన్, మే 28:—అమెరికనుల కీయవలసిన ఋణమును బ్రిటిషువారు తీర్చివేయుటకు జేసిన ప్రయత్నము లన్నిటిని అమెరికను ఆధ్యక్షులు ప్రకంసించిరి.

ఇటలీ

ఇటలీ చిక్కులు

ప్యాసిస్టోలో చీక

కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు రాజీనామా నిచ్చుట

లండన్, మే 28:—రాత్రి 11-40. రోమనుండి 'టైమ్స్' పత్రికానిలేఖ ఇట్లు తెలుపుచున్నది: ఇటలీ గ్రీకు విమనంధి ప్రకటించుటకు బహిరంగ ప్రవేశములో కల సామల పట్ల ప్రజలు తమ దృష్టిని కురలింపిరి. ప్యాసిస్టో కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు, ప్రకటించు తప్పని సీను గొక్కగాని ఉద్యోగములనుండి తొలగించిరి. కాని నిజముగ దీని కారణము మిత్రవాదులు అతివాదులు లేక వలెనున్నది. గొక్కగాని నిర్మాణములకు తీరముగ ప్యాసిస్టోగారి క్షులకు ఖండించిరి. దీనికి అడంబరము, దాబు, వర్షములకు దేగొందుజేదనిరి. దీనివలన ప్రజలసానుభూతిని కోల్పోవుచున్నారనిరి. గొక్కగాని వేదగొట్టుటకు మనోరిని గా రంగీకరించలేదు. గొక్కగాని అడంబరి. గొప్పి కేలయందు అతివాదులను ప్యాసిస్టోల చర్యలను మనోరిని గా కుదలింపి చుంకిరి. మనోరిని గాని వైఖరిని కనుగొనుటకు కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు నిశ్చయించుకొనిరి. దీనివలన కార్య నిర్వాహక వర్గమువారు కమి రిజిస్ట్రాలను మనోరిని గా కంకిరి.

కార్యనిర్వాహక వర్గమువారు

ఏథెన్స్, మే 28:—గ్రీకులు భరావతు గట్టిన 50,000,000 టైలరులను పోచు బ్రిట్టునులు బ్యాంకువారు గ్రీకు ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువులతో ఇచ్చుచున్నట్లుచే ఇ' లీనా గా దశము కార్యనిర్వాహక వర్గములకు కారణమనియున్న సాయంకాలము ఈ సాయము ఇటలీకిచ్చివేయవలెనని గ్రీకు ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసినందు తెలుపుచున్నది.

ఈజిప్టు

అబిస్సీనియా-జాతిసమితి

జాతిసమితివారు (ఎస్.టి.) అబిస్సీనియాను జాతిసమితిలో చేర్చుకొనుట కంగీకరించి

ఈజిప్టు ఎన్నికలు

కయో, మే 28:—పార్లమెంటు ఎన్నికల ప్రభుత్వ ప్రారంభమైనది. నూటికి 28 వంతు ఓటులను లేక. పశ్చిమసానము ఎటులందునో కొన్ని వార్తలు గడచువరకు జెల్లుటకు ఏలలేదు.

బల్గేరియా

బల్గేరియా కమ్యూనిస్టులను పార్లమెంటు దశలో మనోరిని ప్రభుత్వము అరస్తుజేసెను.

తుర్క

తుర్క రిపబ్లిక్

విజ్ఞాన, సెప్టెంబర్ 28: - తుర్క రిపబ్లిక్ ప్రకటించబడే సరి చెప్పబడుచున్నది.

దొమనియనులు

సామ్రాజ్య దొమనియనులు

సైన్య పాపాళములు

అండకో, సెప్టెంబర్ 28: - తుర్క రిపబ్లిక్ ప్రకటించబడే సరి చెప్పబడుచున్నది.

ఇంగ్లాండు

సామ్రాజ్య, ఆర్థిక సభలు

అండకో, సెప్టెంబర్ 28: - సామ్రాజ్య ఆర్థిక సభలు ప్రారంభమవుతున్నాయి.

ఆర్థిక సభ

మరియు ఇతర సభలు ప్రారంభమవుతున్నాయి.

ఆస్కార్ గారు - "ప్రిఫరెన్స్"

నాంబల్ గారు ప్రత్యుత్తరము

ఆస్కార్ గారు ప్రత్యుత్తరము ఇవ్వడంపై నాంబల్ గారు ప్రత్యుత్తరము ఇచ్చారు.

సాగ్ లుండు

హేగుగారి శిలావిగ్రహము

హేగుగారి శిలావిగ్రహము ప్రతిష్ఠాపనకు పనులు సాగుచున్నాయి.

స్వీట్లరు లండు

నల్ల మందు ఒడంబడిక

జాతీయమితి అసెంబ్లీ వారి తీర్మానము

జాతీయమితి అసెంబ్లీ వారి తీర్మానము ప్రకటించబడినది.

చివరగా నల్ల మందు ఉత్పత్తిని నిషేధించే తీర్మానము తీర్మానించబడినది.

ఇండియా ప్రభుత్వము వారు జాతీయమితి వారితో సమాకారముగా ఒక ఒప్పందము చేసుకొనుటకు సన్నద్ధులు.

జాతీయమితి - సభ్యులు

జాతీయమితి వారు, సమితి సభ్యులలో తగినదానిని నిర్ణయించుటకు అధికారముగలవారు.

కనడా

లూయిస్ బార్ట్ గారు కనడా, యునైటెడ్ ప్రావిన్సులలో ప్రభుత్వమును నిర్వహించుటకు నియోజకవర్గముగా నియమించబడినది.

పెరిషియా

రెవెన్యూ గుండా పెరిషియాకు మొదటి కలెక్టరుగా నియమించబడినది.

రషియా

బల్గేరియానులకు సోవియట్ సమాఖ్యలో చేరవలసినదని నిర్ణయించబడినది.

ఇండియాలో మొదటిసారి ఒక ట్రాక్టర్ వారియగు జేమ్స్ క్రెండిగాను చనిపోయింది.

లక్నో లో నీటి ప్రళయము

లక్నో సెప్టెంబర్ 29: - నేడు 11 గంటలవరకు నీరు ఎక్కువగా ఉన్నందున నీటి ప్రళయము జరిగింది.

భూ రివిరాలము

కలకత్తా వాస్తవ్యులు భూరీకావ్యమును బట్టగాను భూరీకావ్యమును నిర్వహించుటకు నియమించబడినది.

వాతావరణ సూచిక

1928-29: అక్టోబర్ నెల 1 - తేది సామవరము

వాతావరణ సూచిక	అక్టోబర్ 1	అక్టోబర్ 2	అక్టోబర్ 3	అక్టోబర్ 4	అక్టోబర్ 5
గోపాలపురం	85.2	78.0	0.07	0.07	0.09
కోల్కత్తా	...	...	...	...	...
విశాఖపట్నము	87.3	76.1	0.07	0.07	0.06
కాకినాడ	81.0	74.0	1.42	1.42	1.27
మచిలీపట్నము	86.3	78.5	...	0	0.15
గుంటూరు	...	...	...	...	...
కర్నూలు	90.9	75.6	...	0	0.14
బళ్లారి	93.1	78.7	...	0	0.20
అనంతపురం	...	...	...	...	...
కడప	93.1	79.4	...	0	0.19
నెల్లూరు	95.6	78.1	0.84	2.98	0.02
మద్రాసు	98.4	79.0	...	0	0.5
కడపూరు	92.7	78.6	...	0	0.19
నెల్లూరు	...	...	...	...	...
నీలమల	96.5	74.6	0.18	0.18	0.06
కోయంబట్టూరు	90.9	70.8	...	0	0.11
తిరుచనాపల్లి	99.1	78.2	...	0	0.22
నాగపట్నము	92.0	78.2	...	0	0.11
పుదుచ్చోరి	...	...	...	...	...
చిత్తూరు	92.9	78.0	...	0	0.25
హంబట్	91.0	79.9	...	0	0.02
తిరునల్వేలి	...	...	...	0	0.16
చిరుకొండూరు	93.2	74.6	...	0	0.15
కొచ్చిక్	85.7	74.5	...	0	0.22
కాలికట్టు	84.2	74.7	...	0	0.22
మంగళూరు	80.7	78.7	0.20	0	0.22
బెంగళూరు	84.1	66.8	...	0.20	0.09
హస్సన్	...	...	...	...	...
మెరీకా	78.8	67.6	0.82	0.82	0.07
కైతూరు	...	...	...	...	...
ప్రొద్దుటూరు	...	...	...	...	...
కార్వార్	...	...	...	...	...
రత్నగిరి	...	...	...	...	...
బొంబాయి	...	...	...	...	...
మలబారు	...	...	...	...	...
కొడైకనూర్	65.6	57.8	...	0	...
ఉదకమండలము	...	...	...	...	0.24

సగ్గురులు: - కాకినాడలో 1.42, అంబికా వాన మరిగినది. గోపాలపురము, విశాఖపట్నములలో కొంచెము చిరుకరులు పడినవి.

చక్కెర: - మేఘములు ఒక మోస్తరుగా ఉన్నవి కడపలో రాత్రి వేడిమి 2 1/2 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

కర్నూటకము: - నెల్లూరులో కొంచెము చిరుకరులు పడినవి, మరల వేడిమి మద్రాసు 6.6 డిగ్రీలు కడపూరులో 2.7 డిగ్రీలు ఎక్కువ.

ఉత్తరమున, తూర్పున స్థానిక చిరుకరులు పడుచున్నాయి.

ఎస్. ఆర్. సామ్రాజ్య

వాతావరణ సూచిక

బొంబాయి రాజధానిలో కాళింగు స్థాపించుటకు పట్టుకున్న భారతపు ఆటోమోటారు సంఘము చాలా పరిశ్రమలను చేపట్టింది.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1923 మే 10 ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక

సామాజికము

ఎన్నికలు: ప్రతిష్టాంశము

శాసనసభాభ్యర్థులలో, కేవల ప్రతిష్టాంశము కొరకు నిలుచువారందరినీ చూడవలయును. స్వరాజ్యపక్షము ప్రతిష్టాంశనోదేశమును చెలుపుచున్నను, ఆ విషయమై నిర్ణీతముగా కార్యక్రమము నేర్పరచినట్లు బయల్పడలేదు. ఆభ్యర్థుల యదేశము స్పష్టముగా చెలియనిది, వోటరు లెటర్లు నిచ్చుటకును తోచక చిక్కుపడెదరు. స్వరాజ్యపక్షమువారు, శాసనసభలో బ్రవేశించుటకు సహాయ నిరాకరణము నెక్కి యింకా సాగించుటయే వారి యదేశముగా నెడల, ఆ సంగతిని వోటరులకు స్పష్టముగా చెలిపి, అక్కడ తామేమి జేయదలచిరో వివరించుట న్యాయము. లేని యెడల, వోటరులు దురభిప్రాయ పడవచ్చును. సహకారమును వాంఛించి వితివాదులకును, నిరాకరణమును వాంఛించి స్వరాజ్యపక్షమువారికిని గల భేదమును వారు గుర్తించుటకు బోవుదురు. స్వరాజ్యపక్షమువారు శాసనసభలోనికి బోయి, సహకారము ఫలిత మితివాదులకన్న నెక్కుడు సాకరియాలను సంపాదించెదరని వోటరులు మొదట ప్రమోదపడుదురు. ఎక్కువ కాలములు, ఎక్కువ తూములు, ఎక్కువ రోడ్లు, ఎక్కువ ఆస్పత్రులు మొదలగు వరములను కొని తెచ్చెదరని వారు తలంపవచ్చును. కాని, ప్రతిష్టాంశమే స్వరాజ్యపక్షమువారి యదేశ మగునపుడు, అధికారులనుండి పొందెడి వరము లుండజాలవు. సాధ్యమగునెడల, శాసనసభలను ధ్వంసముచేసి, స్వరాజ్యపక్షమును సంపాదించుటకే వారు పూనుకొందురు. ఈ సంగతిని వోటరులకు స్పష్టముగా చెలుపకున్న, ముందు పొరబడి పిమ్మట వారు మితిలేని ఆశాభంగమునకు లోనగుదురు. స్వరాజ్యపక్షముపై నపుడు గలిగెడి విమర్శల విగుల విస్తారమగును, అందుచే ముందే జాగురూకలతో మెలగుట మంచిది.

లాల్ బజర్ తిరాయిగారు, శాసనసభలో బ్రవేశించెడి కాంగ్రెసు సభ్యులకు కొన్ని నియమములను విధించిరి. శాసనసభాభ్యర్థి, తాను తక్షణ స్వరాజ్యము గోరెదననియు, అందకొరకు జేసెడి సూచనల ననుసరించెదననియు, స్వార్థ పరత్వముచే గాని భయముచే గాని ప్రభుత్వముతో జేసననియు, హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమునకు దారి జూపెడి రాజీ కరిగింతుననియు, రాజకీయోద్యమముగాని, రాజకీయ ప్రచారకులనుగాని అణగద్రొక్కట కేపడిన చట్టములకు ప్రాతికూల్యము జూపెదననియు, ప్రభుత్వము వారియొద్దనుండి ఎట్టి యుద్వేగమునుగాని, బిరుదునుగాని, జాగీరునుగాని తాను పొందననియు, వాగ్దానము జేయవలెను. ఇట్టి వాగ్దానముపై సంతకముజేయనివారు కాంగ్రెసు సంబంధమును వదులుకొనవలయు ననియు, జ్యోతిషమువారందరును దీనిపై సంతకము తాము నమోదమనియు, లజపతిరాయి పుచ్చున్నారు. లజపతిరాయిగారు సూచించుటల నన్నిటిని అంగీకరింపక శాసనసభ

లకు బోవుగారు సైతము కాంగ్రెసు సభ్యులుగ నుండవచ్చును. కాంగ్రెసు సభ్యులగుటకు కాంగ్రెసు క్రిమి నంగీకరించి సంతకముజేసిన చాలును. ఎవరినిగాని కాంగ్రెసు సంబంధమును వదులుకొనవలయునని కోరటకు లజపతిరాయిగారికిగాని మరి యెవ్వరికిగాని అధికారములేదు. ఆ విషయములనుండి వ్యూరజ్యపక్షమువారి వాగ్దానమున కంగీకరించి నను, వారి మభ్యోదేశము దీనియందు కనపించదు. ఇకలక్షముకును వీరిని భేదమెక్కడగలదో ఇదవలసి తెలియదు. తక్షణ స్వరాజ్య మవసరమని అంగీకరింపని వారుండరు. మితివాదులును, జస్తిను పక్షమువారును గూడ స్వరాజ్యపక్షితను చాటుచున్నారు. ఒకపక్షమునుండి వేరొకపక్షమును విడిచియుట కీ నియమ మనకు లొంగదు. ప్రభుత్వ పక్షమును భయపడె గాని స్వార్థబుద్ధితోగాని హింసనని వాగ్దానము జేయటకును, ఏపక్షమువారి కిని అభ్యంతరింపరాదు. హిందూమహమ్మదీయ సంయోగము నామోదించుట కందరను వ్యవహరించు. సిద్ధాంధ శాసనములకు ప్రాతికూల్యము హిందూమహమ్మదీయ, ప్రభుత్వోద్వేగముల సంగీకరింపవలసియు, స్వరాజ్యపక్షము గాక ఇతర పక్షములు గూడ చెలుపవచ్చును.

స్వరాజ్యమును సంపాదించుటకు శాసనసభలో నేడదేటి నవలంబించెదరు? సహకారమా, పూర్ణ సహాయనిరాకరణమా? ఈ సంగతిని గురించి, లజపతిరాయిగారి ప్రమాణపత్రము ఎట్టి వాగ్దానము గోరుటలేదు. శాసనసభలో జేరి మంచిని చెడ్డను నిరోధింతు ననియు, ఎట్టికష్టము లుదయించినను తమార్థమును విజయననియు, వాగ్దానము జేసిననే స్వరాజ్యపక్షపు యనికి కిర్రముండును. తేనియెడల స్వరాజ్యపక్షము గూడ సహకార పక్షములలో నొకటి యగును. శాసనసభలో బ్రవేశించిన పిమ్మట, రిస్పాన్సీవు సహకారము దప్పక ప్రతిష్టాంశము జరుగదను నభిప్రాయము మొదటనే బలపడును. శంభుబుందలి ప్రస్తుత స్థితిలో, కాంగ్రెసుసభ్యులు గానవారిని ప్రతిష్ఠానమునకును నిలుపుటకు సాధ్యపడదని లజపతిరాయిగారు భావించుచున్నారు. అందుచే కాంగ్రెసు సభ్యులుగాని వారిని తమ వంకకలాగకొని, స్వరాజ్యపక్షమువారు వారితో రాజీకడుట మంచిదని లజపతిరాయిగారిభిప్రాయ పడుచున్నారు. ఇందువలన వ్యవహారమునలే చప్పుబడునని ఎంచవచ్చును. ఇతర పక్షములవారితో రాజీకడి వరితోకలసి బనిచేయుటకు స్వరాజ్యపక్షమువారు కొన్ని సూత్రములను వదలుకొనవలసి యుండును. ముఖ్యముగా ప్రతిష్టాంశ సూత్రమును వదులుకొనక తప్పదు. అప్పుడు మామూలు సహకారకర్తయే అవలంబియింపగును. స్వరాజ్యపక్షమున జేరిని సభ్యులకు, లజపతిరాయిగారికిని సంబంధింపజేయవచ్చును. శాసనసభలకు సంబంధించిన మంత్రీకద్రులను సైకెటరీ కద్రులనుదప్ప, మిగిలిన హోదాలసంగీకరింపని సూత్రము వీరు వాగ్దానముజేసిన చాలును. కొంతకాలము జరిగిన పిమ్మట, స్వరాజ్యపక్షసభ్యులుగూడ రెండవతరగతిలో జేరుటకవకాశముండును. సహాయనిరాకరణోదేశము రూపుచూయుట కింతకన్నను అనుకూలమార్గముండబోదు. తాత్కాలిక లాభములను మడనెంచు, లజపతిరాయిగారిట్టి పరిహాసాస్పదమగు సూచన గావించుట, అశ్చర్యకారణమగుచున్నది.

కొండనుండి యొకమారు జారిపిమ్మట, క్రింద పడుటకు కాలమెంతయో పట్టుదు. సహాయనిరాకరణార్థమును నడలించుట కొక మా రంగీకరించినపిమ్మట, అది యంతరించుటకు మార్గ మేర్పడును. బ్రిట్యూనుపత్రిక జేసిన వ్యాఖ్యాన మిందుకు నిదర్శనము. శాసనసభల ఎన్నికల బహిష్కారమును

కాంగ్రెసు తొలగింపవలెనని కట్టుదలతో నింతవరకును కోరుచున్న బ్రిట్యూనుపత్రిక, ప్రతిష్టాంశ సూచనము ససలే వదులుకొనవలయునని స్వరాజ్యపక్షమువారి కిప్పుడు హితమొనగుచున్నది. లాల్ బజర్ తిరాయిగారు : హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమును ప్రతిష్టాంశ సూచన గూర్చి స్పష్ట సూచన గావించుట లేదనియు, వోటరులను సందిగ్ధులలో ముంచక స్వరాజ్యపక్షము వారి విషయమై తమ యదేశమును కార్యక్రమమును ముందే ప్రకటించవలయుననియు, బ్రిట్యూను గోరుచున్నది. లజపతిరాయిగారి నియమ పత్రముపై సంతకము జేసియు, స్వరాజ్యపక్షమున జేరిక యదేశపుగ ప్రవర్తించుట కవకాశము గలదని, బ్రిట్యూను పత్రిక తంపు ప్రభుత్వోద్వేగమును జేసి అంగీకరింపని బాసజేయవారు మంత్రీ కద్రులను దీక్షించు జ్యోతిషోదేశమును. మంత్రీ కద్రులు మామూలు ప్రభుత్వోద్వేగముల క్రింద జేరి వనియు, స్వకరిపలనాధికారమున కివి దోహదమొనగననియు, వారు పిమ్మట సమాధానము జెప్పవచ్చునని, బ్రిట్యూనుపత్రిక దలచుచున్నది. ఇట్టి సందర్భ ప్రకటనకన్న స్పష్టప్రకటన జేయుట మంచిదని బ్రిట్యూనుపత్రిక గోరుచున్నది. బ్రిట్యూను పత్రికకు ముంకిని చెడ్డకును నిరోధించు కద్దతి, సమంజసముగా గనపించుచున్నది. సార్వజనిక శాసనోల్లంఘన మొత్త యసంభవమో, సంపూర్ణ ప్రతిష్టాంశముగూడ అంత యసంభవమనియు, శాసనోల్లంఘనమును వలెనే ప్రతిష్టాంశమును గూడ కృత్రిమముగా తయారుజేయ వీలులేదనియు, దేశమంతయు ప్రతిష్టాంశమును వాంఛింప నంత వరకు శాసనసభ్యులు మాత్ర ముండుకు గడంగిన ప్రయోజనముండదనియు, బ్రిట్యూను పత్రిక హిత మొనగుచున్నది కొంతకాలము ప్రతిష్టాంశమును సాగనిచ్చి, ప్రభుత్వమువారు పిమ్మట శాసనసభలను రద్దుజేయగలరనియు, పిమ్మట జరిగెడి ఎన్నికలలో స్వరాజ్యపక్షమువారు గెలుపొందుట కవకాశము జేకుండ జేసెదరనియు, అంతచే దేశమును శంకితము జేయువరకు ప్రతిష్టాంశమునకు స్వరాజ్యపక్షమువారు బూనుకొనవలదనియు, ప్రతిష్టాంశ సముపలన సంస్కరణములకు భగ్గుము గలుగుటకు మారుగ, స్వరాజ్యపక్షమునకే విభూతము గలుగుననియు బ్రిట్యూను పత్రిక సూచించుచున్నది. బ్రిట్యూను పత్రిక యూపాల గూర్చి వ్యాఖ్యానము జేయుట యవసరముగాదు. కాని, రానురాను స్వరాజ్యపక్షపు కాంక్షకమును, బ్రిట్యూనుపత్రిక చెలిసిన ఫలహక్కిందకు దిగునేమోనని శంక గలుగుచున్నది. డిల్లీ కాంగ్రెసుసభ జరుగుటకు పూర్వము, స్వరాజ్యపక్షము జూపిన చలనము పిమ్మట గనుపించుటలేదు. భావి పరిణామమెటులుండునో చూడవలయును.

హిందూమహమ్మదీయ సంయోగము

హిందువులకును మహమ్మదీయులకును మధ్య గలిగిన వియోగము గూర్చి అంగ్లదేశ పత్రికలు విశరీత వ్యాఖ్యానముల జేయుచున్నవి. మాంఛెస్టరు గార్డియను పత్రిక వంటి లిబరలు పత్రికగూడ దురభిప్రాయమును సూచించుచున్నది. గాంధీని కారాగృహముననుంచుటవలన మాత్రము హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమునకు గలిగిన బలము తొలగినదని మాంఛెస్టరు గార్డియను తలంపు. ఇందునుబట్టి దేశమునందు శాంతి రక్షణకు గాంధీ మహాత్ముడవ్యతముగా పాటుపడెనని స్పష్టమగుచున్నది. మహాత్ముని కారాగృహమున నుంచుట

వలన ప్రజలకేగాక క్రభుత్వమునకుగూడ నష్టము వాల్చినట్లుకు సందియములేదు. గాంధీమహాత్మునివలె ఇంతి రక్షణకు దోడ్పడగలవా యింకొకరు గలవనిపడు. అట్టి మహామహుని నిర్బంధించుట ఎంత యవివేచనా యూహింపవచ్చును. మహాత్ముడాలీగారు రాజకీయ రంగమున బ్రవేశించుటచే హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగమునకు ఘర్షణ విఘ్నము గలుగునని మాంఛెస్టరు గార్డియను పత్రిక దలంచుట కన్నను పొటబాటు వేరొంటుండబోదు. మహాత్ముడాలీగారు కల్యాణమునకు కలుద్రవ్వెదరని ఈ పత్రిక తలంపు. కారాగృహమునుండి విడువబడిన దాదిగ మహాత్ముడాలీగారు హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగమున కెటుల పాటుబడుచున్నదనియు, అందుకొరకెట్టి యాతురము జూపినదియు, డిల్లీ కాంగ్రెసు సభలో నీ విషయమును వ్యవహరించుట కెట్టి శ్రమ దీసికొనినదియు, ఎల్లరకును విశదమే. ఇంతియ గాక కాకినాడ జేతీయమహాసభకు జేతీయ మహాత్ముడాలీగాని అధ్యక్షునిగ నియమించుట బట్టి అతనిపై హిందువులకును మహమ్మదీయులకును ఎట్టి విశ్వాసము నుదయించితిమగును. శాసన సభల ఎన్నికల గడిబడ సమీపించుకొలదియు, హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగమునకు మరింత విఘ్నము గలుగునని, ఈ పత్రిక యూహించుచున్నది. శాసనసభా ప్రవేశవాదము, హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమునకు వేరుపురుగుయ్యెననుటకు సందియములేదు. త్యాగమునందు మిలితమయిన హిందూ మహమ్మదీయ హృదయములు, శాసన సభాస్థానముల వాంఛ మూలమున బెరిగిన స్వార్థ కరత్వమువలన, మరిల విడిపోయెను. అనవసరముగ స్ఫురణలన, మైత్రి చెడెను. దీనిని పునరుద్ధరించుటకు హిందూమహమ్మదీయ నాయకులు డిల్లీ కాంగ్రెసుసభలో జేరి విశేష ప్రయత్నములు గావించిరి. కాని, ఉభయ సంఘములలోను హృదయ వైర్యము గలుగనిది, నానరిభావము బలపడెను. గాంధీమహాత్ముని కాలములో హిందూమహమ్మదీయ మైత్రి స్థిరపడెనని ఆంగ్ల జేతీపత్రికలు గూడ అంగీకరించుచున్నవి. ఇంగ్లీషు మాసముల ప్రకారము కేవలదినము గాంధీమహాత్ముని జన్మదినము. జేతీయ మాసముల ప్రకారము 7 వ తేదీ జన్మదినమగును. చెన్నపురి మొదలగు ప్రదేశములలో కేవల మహాత్మునిని నిర్బంధించి జరుపుచున్నారు. మరి కొన్ని ప్రదేశములలో 7 వ తేదీన నీ యుత్సవము జరుగును. చెన్నపురిలో బీదల కన్నదానము జేసియు సభల జరిపియు మహాత్మునికి ప్రజలు కృతజ్ఞతను చూపెదరు. కాని యింతిలో ప్రజల ధర్మము ముగియనేరదు. మహాత్ముడు వందజించిన సత్యములను ఆచరణలోనికి దెచ్చుట ముఖ్యము. అందు ముఖ్యముగ హిందూమహమ్మదీయ సంయోగమును బలపరచి ప్రతిపక్షుల సంతసమునకు కారణమును తొలగించుట యవసరము. హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగము లేనిది, స్వరాజ్యము సిద్ధింపదను సంగతిని ప్రజలు మనస్ఫూర్తిగ గ్రహించుచో, ఉభయలమధ్య కలహమున కేడముండ జాలదు.

గుజరాతు రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘము

ఈ సంఘమువారు నిర్మాణ కార్యక్రమమును నిర్వహించుట కెక్కుడు శ్రద్ధబూనుటెంతయు సంతసప్రదము. జాతీయవిద్య కొరకు వెంటనే ధనమును ప్రోగు చేయవలెనని ఈ సంఘము వారు అహమ్మదాబాదు, నడియాదు, సూరతు జిల్లా కాంగ్రెసు కమిటీలను గోరుచున్నారు. ఈ

వర్గలో పాల్గొననివారిని, బర్మోలీలో నిరూపించబడిన నిర్మాణ కార్యక్రమమును పూర్తిచేయవలయునని హెచ్చరించుచున్నారు. అక్టోబరు రెండవతేదీనుండి 7 వ తేదీ వరకు కాంగ్రెసుసభ్యులను కద్దరు నమ్మవలెనని కోరిరి. గాంధీమహాత్ముని జన్మదినమును జరుపుట కింత కన్నను అనుకూలమార్గములేదు. గాంధీమహాత్ముని సంస్మరించి, అన్ని ప్రదేశములలోని కాంగ్రెసుసంఘములును గుజరాతు సంఘ మార్గము ననుసరించుట శ్రేయస్కరము. కద్దరును వ్యాపింపజేయుట, జాతీయవిద్యను నెలకొల్పుట, మొదలగు నిర్మాణ కార్యక్రమాంశములను నిర్వహించుటకన్నను, వేరుమార్గములచే గాంధీమహాత్ముని హృదయమును సంత్విప్తిపరుప వీలుండదు. దేశము మరియొక మారు నూతనోత్సాహముతో క్రబ్బిల్లుగాక!

నానారాష్ట్ర సంఘాధికారము

నానారాష్ట్ర సంఘసభ్యులలో వరప్తిర వివాదము లుద్భవించినపుడు వానిని తీర్చుటకయినను ఈ సంఘమున కధికారము లేనియడల, దీని యనికి వలన ప్రయోజనమెద్దియో తెలియదు. ఇట్టి గ్రీను తగాదా బెరిగినపుడు, దీనిని నివారించుటకు నానారాష్ట్ర సంఘమున కధికారము లేదని, ఇట్టి స్పష్టముగ దెలిపెను. ఫ్రాన్సు జర్మనీ తగాదాను కరివ్కరించుటకుగూడ, నానారాష్ట్ర సంఘమున కధికారములేదని వెలుక నూచింపబడెను. నానారాష్ట్ర సంఘమునకయినను, ఈ విషయమై నిశ్చితాభిప్రాయము గుదురలేదు. తన కధికారము గలదా లేదా నిర్ణయింపవలయునని, ఈ సంఘము న్యాయవాదుల సలహా నడిగినది. డిల్లీజరు సభ జరుగునాటికి, న్యాయవాదులు తమ యభిప్రాయమును తెలుపవలెనట. నానారాష్ట్ర సంఘపు నిర్వహ్యత కింతకన్నను వేరు నిదర్శనము గావలయునా?

ప్రాత నిష్పంధపట్టము

1818 సంవత్సరపు ప్రాతచట్టమొకటి వంగదేశమున పైకి తీయబడెను. దీనిని ప్రయోగించి, పలువురు ఆసహాయవాదులను బెంగాలు అధికారులు నిష్పంధమున నుంచిరి. వీరిని మామూలు చట్టముల క్రింద విచారించరు. వీరిని నిష్పంధించుట న్యాయమగునా కాదా దెలుపుడని మాంత్రిము ఇరువురు న్యాయాధిపతులను ప్రభుత్వమువారు గోరెదరట. ఇది బహిరంగ విచారణగాదు. విచారణ జరుగవలసిన పందర్భములలోనే, న్యాయము జరుగుట యరుదగుచుండ, విచారణ లే నపుడు స్థితి ఎటులుండనో యూహించుకొనవచ్చును. మొత్తముమీద జన్మస్వాతంత్ర్య రక్షణమునకు ప్రస్తుత పరిస్థితులలో సాధ్యపడకున్నది. సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధివలెనే, ప్రజల హక్కులు రక్షింపములగును. స్వరాజ్యమును త్వరలో సంపాదించుటకు, ప్రజలు ఓర్వకణ్ణితో తాపములై పాటుబడవలసిన యవసర మెంతె గలదు.

సానిటి వార్తలు

చెన్నపురి అన్నదానసమాజము:— ఈసమాజ యాజమాన్యమున పెంబెంబనెలలో కాళ్ళతళ్ళములకల్లు నుండి కచ్చినట్టితో బీదలకు అన్నప్రకారముగా వింపబడెను.

రైలుప్రమాదము:— గడచిన శుక్రవారమునాడు ఆంధ్రరైలు స్టేషనునకు ఎకో యొకడుసరివాడు రైలుకట్టల దాటుచుండగా రైలుకింద పడి చుక్కచుక్కలగు ఛేదించబడి చనిపోయెను. పెంబెంబనెల రైల్వేస్టేషనువారు విచారణ జేసి రైలుకింద పడిపోయి యున్నది మరణము నింపెనని యభిప్రాయ మొసగిరి.

చెన్నపురిలో గాంధీమహాత్ముని జన్మదిన మహోత్సవము

అక్టోబరు నెల 2 వ తేదీ మంగళవారము

చెన్నపురి మండల ఆంధ్రకాంగ్రెస్ సంఘముపక్షమున చెన్నపురిలో గాంధీమహాత్ముని జన్మదిన మహోత్సవము ఆధిరోద్రాది సం|| భాద్రపద బహుళ సప్తమి మంగళవారమునకు సుమేష 1928 సం|| అక్టోబరు 2 వ తేదీన ఈ దినము నుదాహరింపబడిరితిని అన్నదాన సేవతాపాద కర్తావ్యములు గావింపబడును.

(1) శ్రీయుతులు కాశీనాథుని కాశ్యోరరావు కంతులు గారు ఉదయజ్ఞ, మైలాపూరునందు, తమ నివాసగృహమున రాటూల భోజనమున వారి స్వంత భాగముతో అనేకమంది బీదలకు అన్నదానముచేయదురు.

(2) సామంతాలము 4 మంటలకు బార్బిటరెక్టలో జేరిన నశేగర్ చౌదరి హాస్పిటలకు సమీపమున ప్రాత పోల దొడ్డిగొడ్డునందున్న ఆదిమాంధ్ర పాలెము (నోటగుడెము) నందలి శ్రీరామదేవాలయమునందు అర్చనప్రార్థనాదులు జరిగిన పిమ్మట తీర్థప్రసాదాది వియోగమున ఇతర ఫలవారములు పంచిపెట్టుటకు, బరుకును శ్రీయుతులు కా. కాశ్యోరరావు జే. రామదాసుకంతులు, చల్లా. కేశవరెడ్డి, పొన్నేరి రామకృష్ణయ్య, బి. అప్పారావు, గో. వె. శుబ్రహ్మణ్యముశ్రేష్ఠి, వాల్మీకి మోక్షేంద్రరాష్ట్రీ, నె. నుస్సురాయుడు, చల్లా జగన్నాథం, గంటి నూనావారాణశాస్త్రి, జే. సాంబశివరావు గారు మున్నగువారు ఈ కార్యక్రమమునపాల్గొని సాయంకాలము 6 ఘంటలకు గడగజేపాలయమునకు ఎదురుగన్ను మైదానమున జనుగు బహిరంగ సభాకార్యక్రమమును నడిపిరి. స్వయంబు విచ్చేయ ప్రార్థింతులు.

గడ్డే రంగయ్యనాయుడు, కార్యదర్శి.

మదరాసు అరుంధతీయమహాసభ:— తిరువళ్ళేటి అరుంధతీయము బుధవారము 28-వ తేదీని సాయంత్రము చెట్టి గారి తోటలో ఒక సభను గావించిరి. నమోరాజశ్రీ, ఎల్. సి. గురుస్వామి ఎమ్. ఎల్. సి గారు అధ్యక్షతవహించిరి. ఆ సంఘములోని గౌరవనీయులు చాలామంది సభను విచ్చేసి గొప్ప ఉత్సాహము జూపిరి. దొరతనమువారు పోలీసు బలము కట్టుటకై తమగృహములను స్థలములను వాలాజా రోడ్డువద్ద ఆక్రమించుకొనుటచే అద్దె యిట్లు దొరకక చాల యిబ్బందులు కలుగుచున్నవని స్థానికసభ్యులు దెలిపిరి. వారు ఇన్నాళ్లవరకు ఇందు విషయమై యెట్టియాంక్షోశము చేయక, డి.వి.సి.ని సందర్శించి చొరతనమువారికి తమయిబ్బందులను తెలియజేసెదననియు, వారు రాజభక్తిగల వారగుటచే దొరతనమువారు తప్పుక యేవో యొక సదుపాయము జేసెదననియు, అధ్యక్షుడు చెప్పెను. పిదప, గృహములకేక బాధనందుచున్న యాజాతీయకుటుంబములకు పట్టుములో గృహవసతులు ఏర్పాటు చేయవలెనని ప్రభుత్వము వారిని కోరుటకై ఒక ప్రాతినిధ్యమును ఏర్పాటు చేయటకు తీర్మానించిరి. పెరంబూరులో ఈ సంఘమునకు పోటీగా కొన్ని సంఘములు 'సర్వెంట్సు ఆఫ్ ఇండియా సంఘము' వారిచే ఏర్పాటు చేయబడినవనియు, తమజాతిలో వికమత్వము చెడగొట్టగూడదనియు, ఎమ్. వెంకటపతి, జి. ఈశ్వరయ్యగార్లు నుడిపిరి. అధ్యక్షుడు తన అంత్యోపన్యాసమున, ఈసంఘపు ప్రాతినిధ్యము బాగుగ కలిగిన అరుంధతీయల మహాసభములయిన సభ్యులు వికమత్వము కలిగి సంఘాభివృద్ధికి పాటుపడవలెనని చెప్పెను. మరియు, 'కో-ఆపరేటివు' సంఘ మొకటియు, రాత్రివిడి యొకటియు స్థాపించవలసిన ఆవశ్యకత గలదని నుడిపెను. సభ్యులు ఇందువిషయమున స్థిరసంకల్పులైయున్న వేగముగా స్థాపించెదనని చెప్పెను. తాను 1921 సం||న పెరంబూరులో స్థాపించిన రాత్రివిడియొక్క అభివృద్ధిని దెలియబరచెను. అధ్యక్షుని పుష్పమాలాలంకృతిని జేసి, వందనము లర్పించినపిదప రాత్రి 8-30 గంటలకు సభ ముగిసెను.

వీడ్కోలుమిదు:— మదరాసు ఆక్టోబరు 2 వ తేదీ గారు సెలవుతీసికొని పోవుచున్నాడు. కావునను వారు తిరిగి మదరాసుకు రాజాలరు. కావునను ఆక్టోబరు 2 వ తేదీ ఆఫీసుద్యోగులను గుమాస్తాలను గడచిన కనివారమునాడు రాయచేట్టలోని శ్రీ శాలివహను వారి గౌరవాధిపై టి పాగావించిరి.

స్వరాజ్యముయొక్క కార్యక్రమమంతయు యీ దిగు ప్రశ్నపై ఆధారపడియున్న దని మాయద్వేశము:—అపత్తులు లోని ముఖ్యము కొందరు చెప్పినట్లు, కాననసభలోకి ప్రవేశించినతరువాత సత్వరస్వరాజ్యసీధికి ప్రభుత్వమును సాధించుటకు ప్రయత్నించి, వారు విరాళగించిన యేకగ్రీవముగ ప్రతిష్టంభన విధానము నవలంబించవలెనా? లేక, బహుతున్న కాంగ్రెసు సభ్యులు సమష్టి కానోల్లంఘనము గావించుటకు నడచుకొన అనయోధ్యమవిధానమువలె స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు కాననసభలోని నిరోధవిధానమును గూడ క్రమేణ జరుపవలెనా? ఈ ప్రశ్నకు మేము సొంతముగా నొంగునజవాలు చదువరులకు దెలిసిపోయినట్లుది కాననసభా ప్రవేశవాదము బయట వెడలబడదాదిగా ననేక పర్యాయములు దెలిపియున్నాము. స్వరాజ్యపక్షవలంబులు సంపూర్ణమగు యేకగ్రీవమైన ప్రతిష్టంభన విధానమును వెంటనే అవలంబించుట బయటనున్న కాంగ్రెసు సభ్యులు సంపూర్ణమైన సమష్టి కానోల్లంఘనమును సత్వరముగా నొనర్చించుటకుంటిది. ఇండ్లపై యెంతో ససంజసముగ లేదా మొదటికినాడ అంత అసందర్భముగా నున్నది. ఇండ్లపై నిష్ప్రయోజనమని పూర్తిగా నిరసించెడివారే. మొదటిదాని గూర్చి ప్రకటించుటలో ప్రధానులగుచున్నారు. సి. ఆర్. దాసుగారు కానోల్లంఘనము గూర్చి యిట్లు చెప్పియుండిరి. “మీరు కానోల్లంఘనమును తయారుచేయులేరు. అది జరుగవలసినసమయ మానవుచునున్నపుడుతప్పక జరుగును. ప్రస్తుతిముగల అధికారము న్యాయముకంటె ఉన్నతమగు అధికారము న్యాయముగలిగినవని ప్రకటన తోచినపుడే కానోల్లంఘనమగుటకు సమయ మానవలసినను అలాగే పున డిక్రీటును ముందుగ నైనను కానోల్లంఘనము జరుగదు.” అట్లనే ప్రతిష్టంభనముపట్ల గూడ తాను చెప్పినవావాక్యములే నిజమగునని స్వరాజ్యపక్షనాయకుడు గ్రహింపవలసియుండును. ప్రతిష్టంభనము గూడ మనము తయారుచేయుము. అది జరుగవలసియున్నపుడే జరుగునని భావించుట కేవలము దుఃఖిప్రాయము. వారు కాననసభలము దధిక సంఖ్యాకులుగానుండి ప్రభుత్వమును నిరోధించుచుండిన చాలాదని తలంపవలెన్నారు. ఇంతకంటె విశేషమగు పోరబాటు మరియొకటిలేదు. దధిక సంఖ్యాకులు మాత్రమే ప్రభుత్వమును నిరోధించుటకు సిగ్గుచేటుగా నుండి, దేశమంతయు ప్రభుత్వమును నిరోధించుటకు దృఢముగా లేకుండిన అపత్తును నిష్ప్రయోజనమగును. నిరోధమున సమయ మానవలయు కాకమునుపే నిరోధనమును ప్రారంభించినాడల తెలివిగల ప్రభుత్వము ఏమిచేయవలె మనమూహించవలెను. అధికవిషయముగాను ఇతర విషయములలోను కొన్నింటిని ఉపయోగకరములగు తీర్మానములను కాననసభలో పాపాదించును. వాటినిగూడ సభ్యులు ప్రతిష్టంభనవిధానములవలన నిరోధించెదరు. అందుచే ప్రజలలో నసంతృప్తి జనియించును సంతృప్తి ప్రపతియున్న సందర్భ సమయమున ప్రభుత్వము వారకాననసభలను రద్దుపరచెదరు. అప్పుడు నూతనయెన్నికలలో స్వరాజ్యపక్షమువారికి స్థానములేక తుడుచుకొని పోరుదు. మరల ఎంతకాలము వర కట్లు వారు నిష్ప్రయోజనముగా నుండవలెనో ననేక దెలియును. స్వరాజ్యపక్షము వారట్లుగాక సంపూర్ణ నిరోధమునకే తమదృష్టిని నిలిపి ప్రస్తుతము సమయోచితముగా అట్లుగా నిరోధమును గావించుచు, తమ ప్రయత్నములు రైయగునపుడు సంపూర్ణముగా ప్రతిష్టంభన సాగించుచునేనియుండిన ప్రభుత్వము వారు తమను తప్పుమార్గమున నుండుటకంటె తాము ప్రభుత్వమును తప్పుమార్గమున దెట్టినవారమరు. అప్పుడుగాని ప్రతిష్టంభనజేయు అధిక సంఖ్యాకులు మనెన్నకొన బడుటకు తీలు కలుగదు. అట్లుచేసినయెట్టి ప్రతిష్టంభనవిధానమున సంస్కరణలను పొగుపరచుటయో లేక పునాటయో అనేదిప్రశ్న పరిష్కారమగును. ప్రస్తుతివిధాన సంస్కరణలు మాన్పు చెందుటకంటె స్వరాజ్యపక్షము లే మాన్పుచెందవలసి యుండవని నడుపుటకు మమ్ము తుదినిశ్చయము.

తాతల జ ప తి రా యి గా రు

శాసనసభల ఎన్నికలు

విభాగములగు దేశభక్తులనే ఎన్నుకొనవలెను

హిందువుల హక్కులను కాపాడుటయు?

శాసనసభల కెన్నుకొనబడుట కేవలము?

స్వరాజ్య సవాళ నామన పరిచేయుట కంగీకరింపవారిని హిందూ మహమ్మదీయ మైత్రి దృఢపరుచువారిని ప్రతిఘటనగా ఎన్నుకొనవచ్చును, పంజాబులో నైతికశాసన మమలలోనున్న పురుషుల ధైర్యస్థయిత్వములతో పనిచేసినవారను పిమ్మట అసహాయోద్యమమున పనిచేసినవారును అట్టివారిలో నుత్తములు గావున ముఖ్యముగా వారినే ఎన్నుకొనవలెను.

దేశద్రోహములు

జాతీయహక్కులను రక్షించి దేశద్రోహములైన నైతిక శాసన మమలలోనున్న కాలమున రాష్ట్రమునకును రాష్ట్రీయులకును పెక్కివిధముల ద్రోహము చేసిన వారిని మాత్రమే ఎన్నుకొనవలెను. అట్టివారు చేసిన ద్రోహమున మరచియుండు వారిని ఎన్నుకొనవలెనని అట్లు ఎన్నుకొనినవారు తనకును తేజమును గూడ గొప్పవని చేసినవారును దేశద్రోహమునకును నైతికశాసన మమలలో నున్నదిములలో పురుషులకును స్త్రీలకును కృత్యములను యావకులకును గూడ గౌరవము దక్కునను నమ్మకము వ్రాసి గా తొలగిపోయిరి. ప్రజలందఱును తీర్మానమున నెట్టికాంక్షలనును మాంభంగమున కలుగనోయని భీతియుచేయుచుండిరి. ఆరోజులలో పంజాబురాష్ట్రము వారివిలువ జుర్రమునకు కరిగియును లేచినవారును మనస్త్రిను ఆనమానపరచినవారికి సహకారులైనవారును వేలకొలది ప్రజలను కారాగృహములకు పంపుటలో దొరతనమునకు తోడ్పాడవారును ముగ్ధులగుగా ఎన్నుకొనబడుట కర్హులుగారు. వారికి ఓటునిచ్చినవారు దేశవిశాసనమునకు తమ బంధుమిత్రులను రూపుమాపుటకు తమ గౌరవమును పంపాట చేయుటకును అంగీకరించినవారే అగుదురు. నైతిక శాసన మమలలో నున్న ఆరోజులలో యవజనులను కొరదాలతోకొట్టించినవారిని ఎందఱో నిలువబెట్టించినవారిని కోజువ 16 మైళ్లు నడుమనటుల చేసినవారిని యవజనులకు హానికరములగు నూచనలను చేసినవారిని యవజనులకు మరకగూడదు. అట్టిదేశద్రోహుల కరిగియును మనమును గూడ నిప్పటికిని మారలేదు. మరల వారికనుకూలమగు పుస్తీతు లేర్పడినతో మరల నట్లులే యాదేశద్రోహులు ప్రజలను బాధింపట కెట్టిసంకల్పమున లేదు. అట్టివానికి ఓట్లు ఇచ్చినచోవారికి బలమధికమగును. అందులన మనకు విశాసము నులభ్యమగును. అపుడెట్టిద్రోహము చేయకపోయినను స్వార్థపరత్వము కల ననుభూతి కల నను ఆ పురుషులు మూలమూలమునకు గూడ ఓటు యిచ్చునూడదు. అంతరాల్య సమ్మతింపకపోవుటకున గాక దొరతనమువారి అనుగ్రహమును బడయవలెను స్వార్థపరత్వముకలననే కాంగ్రెసు మహాసభకును అసహాయోద్యమమునకును ప్రతిఘటనగా పని చేయుచున్న వారికీగూడ ఓట్లు నిచ్చునూడదు.

కాంగ్రెసు పద్ధతివలన హిందువుల కెట్టి నష్టమును కలుగలేదు

అసహాయోద్యమము లాభకరము కాదనియు కాంగ్రెసు పద్ధతివలన హిందువులకు నష్టముకలిగిన దనియు మునశ్రావ్యముగా నమ్మువారు కొందరుకలరనిగూడ నే నెరుగుదును. గాని కాంగ్రెసువలన హిందువుల కెట్టి నష్టము కలిగినదని నే నంగీకరించజాలను. వాకారోగ్యము సరిగానన్నచో నిదర్శనపూర్వకముగా నీ విషయమును పరిశీలించియుండును. హిందువులలో భీరత్వము, ఉపేక్ష, సామరీతనము, లాభము స్వార్థపరత్వము మున్నగువానిచే కొందరు కమవిధిని నెండ్లక హిందూసభమునకు నష్టముకలిగించి యుండును అనగల్గి కాంగ్రెసును నిందించుచున్నారేగాని కాంగ్రెసువలన హిందూసంఘమున కెట్టి నష్టమును కలుగలేదు.

కాంగ్రెసు నాయకులే హిందూసంఘమును కోరిరి

1921 ఫిబ్రవరి జరిగిన హిందూమహాసభకు నేనే అధ్యక్షుడనిపించితిని. ఆసభకు చాలమంది హిందూమహమ్మదీయులను

ఖులుకచ్చిరి. హిందువులు స్వసంఘమును బంపించుకొనవలెను. అందులకు అన్నివిధముల సహాయముచేసినది వారాధలో తెలిసిరి. కాని కాంగ్రెసుసభ్యులు కాని హిందూ ప్రముఖు లెవ్వరును అందులకు పూనుకొనలేదు. వారి కట్టిదైర్యము లేకపోయెను. కాంగ్రెసు వాయకులను కారాగృహములకు పంపినప్పటికి పంజాబులో కాంగ్రెసుపరచరము సన్నగిల్లిన పిమ్మట నిట్టివారు కాంగ్రెసునాయకులవై నిండనోపి తాము హిందూసంఘమువై గాధమగు సభిమానముకలవారికలె మెలకుట కనకాశము వారికి చిక్కినది. చెరసాలలోనున్న నాయకులను వారిచే కృత్రిమిందింపబడిన ఉద్యమములను నిందించుట కడుగులభ్యము. 40 ఏండ్లనుండి పంజాబువారి దేశసేవను వాగుగా నెగియున్నాను. కాంగ్రెసుకును రాజకీయకృషికిని ప్రతిఘటనగా హిందూసభ కేర్పరచినవారు పంజాబు హిందూప్రజలకు కొంచెమైన ఉపకారము చేయలేదు. స్వార్థపరులై బిరదములను భూములను ఉద్యోగములను పంపించుకొనుటకప్పు వారెట్టి దేశసేవయును చేయలేదని నేను కన్నీడుచరచి చెప్పెను. కొందరు కేవలము హిందూసంఘాభివృద్ధికి కమచింతయు కన్నీడుచేయుచున్నారని నేనెరుగుదును. అట్టివారిని నేను నిందించుట లేదు. వారిని నే నెంతయు కారవిం చెదకగాని హిందువులు రాజకీయములలో నుండునకు కచ్చినందున అది హిందువులకు నష్టము కలిగినది నింద కట్టికల్లుచుని మూతము నేను కప్పముగా చెప్పగలను.

హిందువుల హక్కులను కాపాడెదమనువారు

ఇపుడుచాలమంది హిందూమహానుభావులు తాము హిందువుల హక్కులను కాపాడుటకు నడుముట్టితిమని కథలలోను సుత్తికలలో ప్రకటించుచున్నార. అట్టివారిని విశ్వసించి వీరికి ఓట్లు నిచ్చుట నిష్ఫలము. ఇపుడభ్యర్థులుగా నిలుచుచున్న వారిలో హిందూమతము కొరకు కష్టములపాలైనవారు మిక్కిలి తక్కువగాకన్నాదు. ఇవివికట్టికత్తింపనియుమగు ల్యాము చేసినవారిని తప్పక ఎన్నుకొనవచ్చును. దొరతనమువారిహిందువులకెట్టి ఉపకారమును చేయజాలరని నేను నిశ్చయముగా చెప్పగలనుగాని హిందువుల ప్రతినిధులు శాసనసభలకెట్టి చేయలిగిన దేదియును లేదు. గత 80 ఏండ్లనుండి యీ దొరతనమువారు మహమ్మదీయుల తత్వమును పూసిరి. మహమ్మదీయులవై కలగలేమనే వాగ్దాను చేయలేదు. అటుల చేయకున్న మహమ్మదీయులు దొరతనమునకు చిరస్మృతికలుగ జేసెదనితలచియే వాగ్దానుల చేసెరి. ఇపుడు హిందువులు మియానుఫపటి మున్నేను గారిని నిందించుచున్నార. ఈమహమ్మదీయ ముగ్ధి దొరతనమువారి సహాయములేకడ ఏమియును చేయజాలదు గాన హిందూప్రతిఘటన ప్రభుత్వవద్దని మార్పింపగలరను అశకు కదలుకొని నిష్ఫలముగా నాధర్మిని ఎదిరి పలచవారి మాత్రమే ఎన్నుకొనవలెను దొరతనమువారిలో ఎటులమాధానపడినను హిందువుల కెట్టి ప్రత్యేకసౌకర్యమును గడిపజాలరు.

హిందువుల హక్కులను కాపాడుట

హిందూసంఘమున కట్టుబాటుజరిగిన కొంతమేలుకలుగ గలరు. హస్తరక్షిత్వముతో కలసి పనిచేయలేనివారిని హిందూమొత్తితో కీర్తినింప లేనివారిని ఎన్నుకొనుకంటె గర్వమును స్వార్థపరత్వమును లేకుండ దొరతనమువారిని ఎదిరింపగల వారి నే ఎన్నుకొనవలెను. అట్టిచోహిందూ ప్రతినిధులతో కలిసి పనిచేయజాలనివారిని హిందూమొత్తిగా దొరతనమువారు నియమించుకొనుచుండురు. తమయిచ్చినట్లైన వారి మొత్తిగా నియమించుకొను దొరతనమున కధికారము కలదు గాని అట్లునియమించబడినవారు హిందూప్రతినిధుని వారు చెప్పినటువలె మూతము వీలుకడను. ఉద్యోగముల సహాయమున ముగ్ధులవనిని బడయగూడవారిని హిందువులు ఎన్నుకొనగూడదు. పిడికాచు చేయువారిని ఎన్నుకొనిన లాభములేదు. రాజకీయములలో వీలునుట్టివావుచుండలేదు. ఇవరకు రాజకీయములందు బావుగా అనుభవములేని వారిపేరులు గూడ అభ్యర్థింపట్టికతో నిలువదున్నవి. వారు కేవలము స్వార్థపరులు. వారిలో కొందరికి పది నుంచి గల సభలలో నడుచుకొనవలసిని పద్ధతియు గూడ బాత్తిగా లేని యిపు. హిందూ మహమ్మదీయమై ప్రపంచము చేయు

వారిని మాత్రమే ముఖ్యముగా ఎన్నుకొనవలెను. హిందువుల న్యాయములగు హక్కులను పట్టుదలతో కాపాడుచు గుడు మతములవారినిగల భేదభావములను తొలగించి స్థిరమగు నైతికమతమును కలిగించువారి నే ఎన్నుకొనవలెను.

ప్రతినిధుల ప్రమాణపత్రము

ఎన్నికలకు నిలువ గోప్రతినిధులందరును ప్రమాణపత్రమున సంతకములు చేయవలెను.

- (1) మెంటనే స్వరాజ్యము రావలెనని నేను కోరెనను. దానిని గూర్చిన మాచరలనన్నిటిని ఆమోదించెదను.
- (2) భయముకలనగాని స్వార్థపరత్వముకలనగాని నేను దొరతనముతో చేరను.
- (3) హిందువుల న్యాయములగు హక్కుల నన్నిటిని నేను కాపాడెదను. హిందూమహమ్మదీయమైత్రి ఆనకాశము కలిగించుట్లు సమాధానమున కంగీకరించెదను.
- (4) రాజకీయ ఉద్యమమున నశింపజేయుటయు రాజకీయవారసులను బాధించునట్టియు చట్టముల నన్నిటిని ఎదిరించెదను.
- (5) దొరతనమువారికింద నేను క్రోధము చేయను. నాయకులకు ఉద్యోగములను చెప్పించు. బిరదములను బాగిరుచు పుచ్చుకొనను.

అను నిబంధనల కంగీకరించుటల సంతకములు చేయవలెను. అటుల సంతకములు చేయుట కంగీకరింపని కాంగ్రెసు సభ్యులు కాంగ్రెసుతో సంబంధము కడజూపవలెను. స్వరాజ్య ప్రక్రమవారందఱను యీ ప్రమాణపత్రముపై సంతకములు చేసినదని నేను నమ్మెదను. ప్రతి అభ్యర్థి యొక యీ ప్రమాణపత్రముపై సంతకము చేయవలెను. అటుల సంతకము చేయనివారికి హిందువులను మహమ్మదీయులను నిష్కలము గూడ ఓట్లు యిచ్చునూడదు.

కాంగ్రెసు సభ్యులు కానివారు

ఈసారి కాంగ్రెసుసభ్యులనే గాని యితరులకు ఎన్నుకొనగూడదు పట్టుపట్టిన సాధు గావున కాంగ్రెసు సభ్యులు కానివారిలో గూడ ధైర్యులును మన మూర్ఖింపవలెను. వారిని స్వరాజ్యప్రక్రమవారిని అనుకూల్యమున కలిగింపవలెను. ఎటులైన స్వార్థపరులు ఎన్నుకొనబడకుండ మాడవలెను. అభిప్రాయ భేదముమాత్రమే యింతటి తక్కిన విషయములలో విశ్వాసపూర్వము లభించినచో వారిని ఎదిరించగూడదు. అట్టివారి విషయమున విదన నిబంధన సరింపవచ్చును. కామసభకు సంబంధించిన ఉపసంఘ కార్యకర్త ఉద్యోగములు మున్నగు వారిని నుంత్రికవని తప్ప ఇతర ఉద్యోగములను విషయములను నేను ఆగీరింపను. వా బంధువులకు ఉపకారములను ప్రత్యేకముగా బడయను. అని యుండునట్లు దానిని సరింపవచ్చును.

ఎన్నుకొనబడదగినవారు

బానిస్తన లాలాధునించుగా రంగీకరించినచో లాహోరు వారు వారిని ఎన్నుకొనవలెను. చెంసాలలకు పంపబడినవానికి గల నిరోధమును తొలగించెదరనియు అట్టివారి నే లాహోరు వారు ఎన్నుకొని నుకీర్తి మరకు లభించగలదు. నే నామోదించెను. దునించుగాని తప్పిచో డాక్టరు గోపీచంద్రగారిని ఎన్నుకొనవచ్చును. వారి స్థితిగూడ ఎన్నుకొనుట బాగుననిచో డాక్టరు నివాళుచంద నిశ్రీగారినిగాని జ్యోతిసిపలు వివాదము లాలాకు నుం గాయిగారిని లాహోరుహిందువులు ఎన్నుకొనవచ్చును. వారి వార్తలలో ఎలైన నిజముట్లు హిందువులు వారిని కోరవలెను.

జాతీయవిద్యాలయములు

లాహోరుకామ్రా, మహావిద్యాలయమును ముగిసితిమి నుండవలెను. చాలభాషమును చాలనుండివిద్యార్థులను సమకూర్పవలెను. ఆవిద్యాలయమున నుపాధ్యాయుడనుగా పనిచేయుటకు నేను నిశ్చయించితిని. ఉత్తమముగల విద్యు నేర్పబడుటల నేను ప్రయత్నించెదను.

కాంగ్రెసుసభ్యులు పట్టికలను సవరింపవలెను

రాష్ట్రమునందుంటును కాంగ్రెసుసభ్యుల పట్టికలను సవరించుటకు రాష్ట్రీయసంఘమువా రేర్పాటు చేయవలెను. ధైర్యముతో సమగ్రముగా కాంగ్రెసు కార్యములను నెరవేర్చగల వారిని మాత్రమే ప్రతిమండలమునందును గుర్తించి చేర్చవలెను. మంచివారిని వీరి చేర్చట చాల అవసరము సభ్యు సభ్యు విస్తారముగా నుండవలెనని తలంచుట సరిగాదని లాహోరు మండలమున ప్రతికా విలేఖరితో లాలా లజపతిరాయగారు నుడిపిరి. (టిట్యూరు)

దైవప్రార్థన గా విమలతో సభ ముగిసెను.

రేపు ఉదయము 6 గంటలకు మిట్టస్ట్రీటు 190వ గృహమునుండి భజనకర్తము శ్రీ నామోజ్యము గారి నాయకత్వము కింద బయటజేరి బాద్మిపుత్తును ఆశ్రయించు తిరుగును. అందరును విచ్చేరు (ప్రార్థకులని చెప్పువురిలోని మహాత్మగాంధీ నేరపాఠశాలవారు మాకు వాసిరి.

శ్రీమతి నడిండ్ల గుండమ్మగారు స్వాగత సంవత్సరములను శ్రీమతి బద్దకొండ వేణుబమ్మగారు స్వాగతావస్థానమున జరిపిరి. సమాజపు ప్రధులవారిక నితర సహాయకార్యదర్శినిక జరిపినిపించుటయే. నితరక అమ్మ ప్రభులు సభ్యులందఱు కంచిపెట్టిరి. శ్రీమతి కాంతిలక్ష్మమ్మగారు శ్రీవిద్య కళాభియాసమును గురించి అత్యుత్తమమైన వ్యాసమును జరిపిరి. శ్రీయంత మాదకాటి మాకుమారి రావుగారు సమాజపువానిని అభిసంకల్పించు ప్రాసనలేఖనముని వినిపించుటయే. వారికే కంపముచిన 10 రూపాయల దానము కృతజ్ఞతతో స్వీకరింపబడినది.

యూదర క్రిష్ణమూనికాని

ಭಕ್ತವಿಠ್

శలయనారు:—కె. కె. పట్నాయక్ అండు బ్రదర్లు,
బుక్కుస్టోర్లు, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

POST BOX No. 105, MADRAS.

అమృతాంజనము

దంత చూర్ణము

పండ్ల పోటుకు తీపులకు మంచిపొడుము.
అనేకులవల్ల క్రతిరోజు వాడబడుచున్నది.
చక్కని డబ్బీ 1-కి 0-2-0; డబ్బా 1-కి 1-2-0.

మోహిని తైలము

శ్రీ పురుషులకు వాడుటకు యోగ్యమైనది.
మొదలునకు, కంటికి చూపనిది, ముందరల మోహలాభము
లకు ప్రాశస్త్యము కరులను తెంచును.
కరులములు గల సీసా 1-కి అలా 0-12-0 మాత్రము.

తామర తైలము

కామర, తీట, దురద మొదలగువాటికి మంచిమందు
చాల మంచిమందుతో తయారుచేయబడి ప్రఖ్యాతిగాంచినది.
వేలకు వేలు డబ్బాలు విక్రయము. వెల 0-6-0

అమృతాంజనము డిపో, 6, తంబుశెట్టి వీధి, మదరాసు లేక 109 ప్రేరి రోడ్డు, బొంబాయి.

యు రి సా క్

గెనెరియా (సైనికోగము) మొదలగు మూత్రనాళ సంబంధమైన రోగములకు అమోఘమైన
ఔషధము. 40 కాపెనల్స్ గల (మోతాదులు) బుడ్లు ప్రత్యేకముగా పులోను దొరకును పూర్తి వివర
ములు బుక్ల పై నగలవు.

సి. టి. హరి అండు కో,

46, సింగ కాచారి వీధి, తిరువళ్ళిక్కే-డి, మద్రాసు (టోకుగా విక్రయించువారు)

ఎస్. వి. బయ్యేశ్వరరావు అండు సన్స్

నూర్యారావు పేట, కాకినాడ (ఉత్తర సర్కారులకు సబ్ ఏజెంట్లు)

898

ప్రకటన

కాభర్త కీర్తిశేఖరైక శ్రీమత ముత్తరాజు సుబ్బా
రావుకుటుంబం ఎం. ఏ. గారిచే విరచితమైన శ్రీకృష్ణకుల
భార మను శాఖము పూర్వముగా గాని భాగముగా గాని ప్రద
ర్శించునట్లుగా ఇవమిద ప్రతిప్రదర్శనమునకును మాకు రూ.15
లు (పదునైదు రూపాయలు) యనుము చెల్లించి విభిన్న పూర్వక మైన
మామూలుజ్ఞ కడయకలయు నని యిందుకులన తెలుపుటయైనది.
దీనికి వ్యతిరేకముగా నడచినవారిమీద చట్టపరకము తగినచర్య
జరుగుటకును.

ముత్తరాజు రుక్మిణమ్మ,

1234, బ్రంట్ రోడ్డు, నల్లూరు.

మీకు

219

శరీర సౌఖ్యము

ఇది బహు ఆనందమును కలుగజేయును.
మా ఆతంకనిగ్రహ మాత్రము లోక - ప్రసి
ద్ధము. మీరు వినియుండురు గాన వ్రాయడ
మైనది. వెల 1 రూపాయి మాత్రము. ఫలము
అధికము - ఎల్ల విషయములకుగాను దయచేసి
వ్రాయండి.

విశేషము:—

ఆతంకనిగ్రహ ఔషధాలము

26 బ్రాడ్వే, మదరాసు.

మాతస్వయమరము!

480 పుటలు గలది!

ది లేట్ వేమూరు-వేంకటకృష్ణమనెట్టి అన్నసన్న్,

వారిచే బ్రకటింపబడుచుండిన

నామలింగానుశాసనము అను నామాంతరము గల

అమర కోశము

త్రికాండము - సటీకము - ఆంగ్లేయ భాషాంతర
పదములతో గూడినది.

20 రతుల డిమ్మిగ్జా కాగితములు 532

క్యాలిగ్రాఫైండు 1-12

16 రతుల సాదా కాగితములు అట్టబైండు 1-0

ఈ క్రొత్తకూర్పు ఆనందము ప్రాశస్త్యములందు ముద్రితము

ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అన్డ్ కంపెనీ వారిచే

50 బ్రదురింపబడి విక్రయింపబడును.

ఇతర గ్రంథముల కంటెంట్లు ఉచితము.

288, చెనాబజారు రోడ్డు (అప్పాబిల్డింగ్స్), మదరాసు.

Delightfully Refreshing.

For
Health
and
Beauty.

“ERASMIC”
SOAPS & PERFUMES.

“ERASMIC” Perfumers, LONDON. PARIS.
TO BE OBTAINED FROM ALL STORES & DEALERS.

లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలు మొదలు వయస్సైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది.
250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1-4-0

మైసూరు ఎస్. ఎస్. ఆర్ వైద్యశాలాధికారి పా. వెంకటాచల పండితులవారిచే తయారు చేయబడిన లోకా
మయహర కస్తూరిమాత్రలను వాడితిని అది కుద పృథక్ కేమాలిలచే తయారు చేయబడినది తెలుప మిక్కిలి
శుభోపదేశము. వాటిని వాడుటకలకు నోటికి మంచి నువాగునిచ్చును, విడువని రొమ్ముకడిసేను, తొట్టి,
హృద్రోగములు, కడుపుకొప్పి, కంటుబ్యరములు వీటిని తక్షణమే పారదోలును దీనిని ఆయుర్వేద వైద్యులెంతయు
తప్పక వాడుట మంచిది.

డాక్టరు ప్రభాకరు, డెల్టా ఆయుర్వేదిక్ యూనివర్సిటీ గ్రాడ్యుయేటు, ఎస్. జె. ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్

వైద్యము, ఎస్. ఏ. వి. ఎస్, సానిటరీ ఇన్స్టిట్యూటు లండన్, కన్సల్టింగ్ డాక్టరు, అగియూరినందు, నెం. 5 బొంబాయి.

కాసకేసరి ఉష్ణము, కీలకముచేయును దగ్గు, కుక్కదగ్గు, గొంతుపుండు, రొమ్ముకడిసేను మొదలగునవి తప్పక
తక్షణమే వాడుట మంచిది.

507 యొక్కడ నన్నట్టి జనలందరు మీ కస్తూరి మాత్రలను వాడి, అందుకుల కలిగిన నుణములను చూచి మిక్కిలి కృప్తిచెందిరి
8 బుడ్లను మరల పంపవలెను ఎస్. రాజరత్నం బాబుగార్లవలె నిద్రయారసోపు కర్నూలు జిల్లా.

ప్రాంత:— నెం 331, తంబుశెట్టి వీధి, మద్రాసు. క్రాంతిచేసింది, వి. పీలు పంపబడవు.

సాశిపుష్ప వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ శీతారావు వైద్యశాల, మైసూరు. (594)